

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 6.10.2010
COM(2010) 546 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020
Unija inovacij**

SEC(2010) 1161

Povzetek

V obdobju omejitev javnih proračunov, bistvenih demografskih sprememb in naraščajoče globalne konkurence so evropska konkurenčnost, naša zmožnost ustvarjanja milijonov novih delovnih mest, ki bi nadomestila tista, izgubljena v krizi, in na splošno naš prihodnji življenjski standard odvisni od naše sposobnosti za spodbujanje inovacij izdelkov, storitev, poslovnih in družbenih postopkov in modelov. Zato so inovacije postavljene v jedro strategije Evropa 2020. Inovacije so tudi naš najboljši način za uspešno reševanje glavnih družbenih izzivov, kot so podnebne spremembe, pomanjkanje energije in virov ter zdravje in staranje, ki postajajo iz dneva v dan bolj pereči.

Evropi potenciala ne primanjkuje, saj imamo svetovno vodilne raziskovalce, podjetnike in podjetja ter edinstvene prednosti zaradi naših vrednot, tradicij, ustvarjalnosti in raznolikosti. Z vzpostavitvijo največjega notranjega trga na svetu smo naredili izjemen dosežek. Evropska podjetja in civilna družba so dejavno vključena v hitrorastoča in razvijajoča se gospodarstva po celem svetu. Številne inovacije, ki so spremenile svet, so nastale v Evropi. Vendar smo lahko še veliko boljši in to tudi moramo biti. V hitro spreminjajočem se svetovnem gospodarstvu moramo graditi na naših prednostih in se odločno spopasti z našimi pomanjkljivostmi:

- pomanjkljive naložbe v naše znanje. Druge države, kot so Združene države Amerike in Japonske, vlagajo več, Kitajska pa nas hitro dohiteva;
- nezadovoljivi okvirni pogoji, od slabega dostopa do finančnih sredstev, visokih stroškov pravic intelektualne lastnine do počasne standardizacije in neučinkovite uporabe javnih naročil. To so resne ovire, saj vplivajo na odločitve podjetji, ki lahko vlagajo in izvajajo raziskave v številnih drugih delih sveta;
- prevelika razdrobljenost in drage podvojitve. Izboljšati moramo učinkovitost izrabe virov in doseči kritično maso.

Največji izziv za EU in države članice je najbrž sprejetje precej bolj strateškega pristopa do inovacij, pri katerem so inovacije glavni cilj politike s srednje- do dolgoročno perspektivo, vsi instrumenti politike, ukrepi in financiranje usmerjeni k spodbujanju inovacij, politike EU in nacionalne/regionalne politike tesno povezane in se vzajemno krepijo, najvišji politični vrh pa določa strateški načrt, redno spremlja napredek in se spopada z zamudami.

Unija inovacij določa takšen pogumen, povezan in strateški pristop, ki izkorišča naše prednosti na nove in produktivne načine in tako ohranja gospodarske temelje, ki zagotavljajo kakovost življenja in socialni model v obdobju starajoče se populacije. Če se zadeve ne bodo spremenile, bodo naše konkurenčne prednosti postopoma izzvene in Evropa bo vztrajno izgubljala svoj primat.

Za dosego Unije inovacij je konkretno potrebno naslednje:

- 1. EU in države članice morajo v obdobju fiskalnih omejitev še naprej vlagati v izobraževanje, raziskave in razvoj, inovacije ter informacijske in komunikacijske tehnologije. Takšne naložbe je treba, kjer je mogoče, ne le zaščititi pred zmanjševanjem proračunskih sredstev, temveč jih je treba okrepiti.**

2. **Hkrati je treba sprejeti reforme, da se bolje izkoristi vloženi denar in odpravi razdrobljenost. Raziskovalne in inovacijske sisteme EU ter nacionalne raziskovalne in inovacijske sisteme je treba med seboj bolje povezati in izboljšati njihovo delovanje.**
3. **Naše izobraževalne sisteme je treba modernizirati na vseh ravneh. Še bolj moramo okrepiti odličnost kot naše vodilno načelo. Potrebujemo več svetovno priznanih univerz, povišati moramo raven znanja in spretnosti in privabiti najbolj nadarjene iz tujine.**
4. **Raziskovalci in inovatorji morajo imeti enako možnost dela in sodelovanja po vsej EU, kot jo imajo znotraj svojih nacionalnih meja. Evropski raziskovalni prostor je treba dokončati v štirih letih in tako vzpostaviti okvir za dejansko prosti pretok znanja.**
5. **Poenostaviti je treba dostop do programov EU in s podporo Evropske investicijske banke povečati njihovo privlačnost za naložbe zasebnega sektorja. Okrepiti je treba vlogo Evropskega raziskovalnega sveta. Povečati je treba prispevek okvirnega programa, da poveča razvoj hitrorastočih malih in srednjih podjetij. Evropski sklad za regionalni razvoj je treba na podlagi pametnih regionalnih strategij za specializiranje v celoti izkoristiti za razvoj raziskovalnih in inovativnih sposobnosti po vsej Evropi.**
6. **Raziskave nam morajo omogočiti več inovacij. Okrepiti je treba sodelovanje med akademskim in poslovnim svetom, odstraniti ovire in vzpostaviti pobude.**
7. **Odstraniti je treba preostale ovire, da lahko podjetniki „predstavijo svoje ideje na trgu“, in sicer: boljši dostop do finančnih sredstev, zlasti malim in srednjim podjetjem, dostopne pravice intelektualne lastnine, pametnejša in ambicioznejša ureditev in cilji, hitrejša določanje interoperabilnih standardov in strateška uporaba naših ogromnih proračunov za naročila. Nujen korak je sprejetje dogovora o patentu EU do konca leta.**
8. **Oblikovati je treba evropska partnerstva za inovacije, da se pospešijo raziskave, razvoj in uporaba inovacij na trgu v boju z glavnimi družbenimi izzivi, da s združijo strokovno znanje in viri ter spodbudi konkurenčnost industrije EU, za začetek na področju zdravega staranja.**
9. **Naše prednosti pri načrtovanju in ustvarjalnosti je treba bolje izkoristiti. Spodbujati moramo socialne inovacije. Razviti moramo boljše razumevanje inovacij v javnem sektorju, opredeliti in priznati uspešne pobude ter meriti napredek s kazalniki.**
10. **Z mednarodnimi partnerji moramo bolje sodelovati. To pomeni odpiranje dostopa do naših raziskovalnih in razvojnih programov ob hkratnem zagotavljanju primerljivih pogojev v tujini ter sprejetje skupnega stališča EU, kadar je potrebno, za zaščito naših interesov.**

To je v bistvu opis Unije inovacij. Koristi bodo znatne: nedavne ocene so pokazale, da če bomo do leta 2020 povečali izdatke za raziskave in razvoj na 3 % BDP Evropske unije, bi

tako lahko ustvarili 3,7 milijona delovnih mest, letni BDP pa bi se do leta 2025 povečal za 800 milijard EUR¹. Za dosego tega bo potrebna popolna in trajna podpora Evropskega sveta in Evropskega parlamenta, vlad držav članic, podjetij, javnih organov, raziskovalcev in javnosti.

Unija inovacij predstavlja našo vizijo, naš načrt, jasno razdelitev nalog in obsežne postopke za spremljanje napredka. Evropska komisija bo storila, kar je potrebno, da postane Unija inovacij realnost.

¹ P. Zagamé (2010) *Stroški neinovativne Unije (The Cost of a non-innovative Europe)*.

KAZALO

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 Unija inovacij SEC(2010) 1161	1
1. Uvod	6
2. Okrepitev baze znanja in zmanjšanje razdrobljenosti	8
2.1. Spodbujanje odličnosti v izobraževanju in usposabljanju	8
2.2. Vzpostavitev Evropskega raziskovalnega prostora	10
2.3. Usmerjanje finančnih instrumentov EU na prednostne naloge Unije inovacij	12
2.4. Spodbujanje Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) kot modela za upravljanje inovacij v Evropi	13
3. Kako z dobrimi idejami na trg	13
3.1. Izboljšanje dostopa do finančnih sredstev za inovativna podjetja	13
3.2. Vzpostavitev enotnega trga za inovacije	15
3.3. Spodbujanje odprtosti in izkoriščanje evropskega ustvarjalnega potenciala	18
4. Izkoriščanje socialne in teritorialne kohezije	20
4.1. Širjenje koristi inovacij po vsej Uniji	20
4.2. Povečevanje socialnih koristi	21
5. Združevanje sil za doseg prodornih rešitev: Evropska partnerstva za inovacije	23
6. Večanje vpliva naših politik z zunanjim sodelovanjem	27
7. Uresničevanje načrta	28
7.1. Reforma raziskovalnih in inovacijskih sistemov	29
7.2. Merjenje napredka	29
7.3. Skupna zaveza za uresničevanje Unije inovacij	30
PRILOGA I Orodje za samoocenjevanje: Lastnosti uspešnih nacionalnih in regionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov	32
PRILOGA II Sistem kazalnikov uspešnosti za raziskave in inovacije	36
PRILOGA III Evropska partnerstva za inovacije Cilji in obseg pilotnega Evropskega partnerstva za inovacije na področju dejavnega in zdravega staranja	40

1. UVOD

Kaj bo v času omejevanja javnega primanjkljaja za konsolidacijo javnih financ in začetka zmanjševanja delovne sile podlaga za prihodnjo konkurenčnost Evrope? Kako bomo ustvarili novo rast in delovna mesta? Kako bomo pripeljali evropsko gospodarstvo nazaj na pravo pot?

Kako bomo reševali naraščajoče družbene izzive, na primer podnebne spremembe, preskrbo z energijo, pomanjkanje virov ter vpliv demografskih sprememb? Kako bomo izboljšali zdravje in varnost ter zagotavljali vodo in visoko kakovostno, dosegljivo hrano na trajnosten način?

Edini pravi odgovor so inovacije, ki so v središču strategije Evropa 2020², o kateri so se države članice dogovorile na zasedanju Evropskega sveta junija 2010, in ki so podlaga za pametno, trajnostno in vključujočo rast, za katero si strategija prizadeva. „Unija inovacij“ je ena od sedmih vodilnih pobud iz strategije Evropa 2020. Njen cilj je izboljšati pogoje in dostop do finančnih sredstev za raziskave in inovacije ter tako zagotoviti, da se inovativne ideje lahko realizirajo v izdelke in storitve, ki ustvarjajo rast in delovna mesta.

Unija inovacij se je razvila vzporedno z vodilno pobudo „Industrijska politika za dobo globalizacije“, ki namerava zagotoviti močno, konkurenčno in raznoliko proizvodno vrednostno verigo s posebnim poudarkom na malih in srednjih podjetjih. Dopolnjuje druge vodilne pobude, na primer Evropski program za digitalne tehnologije, Mladi in mobilnost ter Program za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta. Te bodo skupaj s pobudo Unija inovacij izboljšale pogoje za inovacije, vključno s pospešeno vzpostavitvijo visoko hitrostnega interneta in njegovo uporabo, zagotovitvijo močne industrijske baze ter spodbujanjem odličnih izobraževalnih sistemov, sodobnih trgov dela in prave sestave znanj in spretnosti prihodnje evropske delovne sile. Unijo inovacij bodo dopolnile in okrepile tudi druge pomembne politike, na primer obnovitev enotnega trga v okviru akta o enotnem trgu, učinkovita konkurenčna politika ter boljši dostop do trgov tretjih držav v okviru nove trgovinske strategije.

To sporočilo obravnava izzive in priložnosti, s katerimi se Evropa srečuje na ključnih področjih, na katerih so potrebna nujna in trajna prizadevanja. Jasno določa najpomembnejše evropske, nacionalne in regionalne pobude, ki so potrebne za oblikovanje Unije inovacij³.

Evropa ima močan izhodiščni položaj. Danes so številne države članice vodilne v svetu na področju proizvodnje, ustvarjalnosti, oblikovanja, letalske in vesoljske industrije, telekomunikacij ter energetskih in okoljskih tehnologij. Nekatere naše regije so med najbolj inovativnimi na svetu. Naša gospodarstva so podprta z nekaterimi od svetovno najbolj dinamičnih javnih služb in močnih tradicij na področju socialnih inovacij.

Vendar smo lahko še veliko boljši in to tudi moramo biti. V svojo bazo znanja vlagamo premalo, in sicer letno 0,8 % BDP manj za raziskave in razvoj kot ZDA in 1,5 % manj kot Japonska (veliki vrzeli sta raziskave in razvoj v podjetjih ter naložbe tveganega kapitala⁴), naš

² COM(2010) 2020.

³ Pobude, ki se predlagajo v okviru Unije inovacij, so podprte z analizami iz priloženega delovnega dokumenta služb Komisije, SEC (2010) 1160.

⁴ V EU so raziskave in razvoj v podjetjih kot del BDP za 66 % nižje kot v ZDA ter za 122 % nižje kot na Japonskem; naložbe tveganega kapitala so za 64 % nižje kot v ZDA; delež prebivalstva, ki je zaključil terciarno izobraževanje je za 69 % nižji kot v ZDA in 76 % nižji kot na Japonskem (glej Prilogo II).

izobraževalni sistem pa je treba reformirati. Zasebni sektor za raziskave in razvoj vse bolj zaupa razvijajočim se gospodarstvom in na tisoče naših najboljših raziskovalcev in inovatorjev se je preselilo v države z ugodnejšimi pogoji. Nedavne ocene so pokazale, da če bomo do leta 2020 povečali izdatke za raziskave in razvoj na 3 % BDP Evropske unije, bi tako lahko ustvarili 3,7 milijona delovnih mest, letni BDP pa bi se do leta 2025 povečal za 800 milijard EUR⁵. Premalo inovativnih malih in srednjih podjetij se razvije v velika podjetja. Čeprav je trg EU največji na svetu, je razdrobljen in ne dovolj prijazen inovacijam. Čeprav naš storitveni sektor predstavlja 70 % gospodarstva, so storitve, ki temeljijo na znanju, še vedno premalo razvite.

Državi, kot sta Kitajska in Južna Koreja, hitro napredujeta ter iz posnemovalcev postajata vodilni v inovacijah (glej primerjave med EU in Kitajsko iz Priloge II). V nasprotju z EU si prizadevajo za strateški pristop k vzpostavljanju inovacijam prijaznega okolja.

Njihov razvoj ustvarja izjemne tržne priložnosti in nove možnosti sodelovanja, vendar tudi občuten pritisk na naša podjetja. Hkrati pa so ZDA in Japonska glede uspešnosti inovacij pred EU. Evropska unija se mora z izzivi odločno spoprijeti in izkoristiti svoje velike znanstvene in inovacijske možnosti. EU se mora:

- **spoprijeti z neugodnimi okvirnimi pogoji:** nezadostna dostopnost do finančnih sredstev, drago patentiranje, razdrobljenost trga, zastareli predpisi in postopki, prepočasno določanje standardov ter pomanjkanje strateške uporabe javnih naročil zadržujejo zasebne naložbe v raziskave in inovacije, ideje pa ne morejo priti na trg. Poleg tega ovire na enotnem trgu različnim akterjem otežujejo čezmejno sodelovanje ter uporabo in širjenje znanja iz različnih virov, kar je sicer vse pogostejše način za razvoj uspešnih inovacij.
- **izogniti razdrobljenim prizadevanjem:** nacionalni in regionalni raziskovalni in inovativni sistemi še vedno potekajo ločeno in imajo samo postransko evropsko dimenzijo. Zaradi tega prihaja do dragega podvajanja in prekrivanja, kar je v času omejenih financ nesprejemljivo. Če povežemo svoja prizadevanja, se osredotočimo na odličnost ter vzpostavimo pravi Evropski raziskovalni prostor, lahko EU izboljša kakovost raziskav, poveča možnosti velikih prodorov v Evropi ter poveča učinkovitost naložb, ki so potrebne, da lahko pridejo ideje na trg.

V globalnem okolju mora Evropa razviti tudi svoj posebni pristop do inovacij, ki temelji na njenih prednostih in izkorišča njene vrednote, in sicer tako da:

- **se osredotoči na inovacije, ki rešujejo velike družbene izzive, opredeljene v strategiji Evropa 2020.** Pri tem moramo okrepiti svoje vodstvo pri ključnih tehnologijah, izkoristiti možnosti, ki jih ti trgi nudijo inovativnim podjetjem, ter povečati konkurenčnost EU. Inovacije morajo postati ključni element politik EU in EU mora izkoristiti velike možnosti javnega sektorja na področjih, kot so energija in voda, zdravje, javni promet in izobraževanje, da na trg prinese nove rešitve.
- **si prizadeva za širok koncept inovacij** na podlagi v inovacije usmerjenih raziskav in inovacij poslovnih modelov, oblikovanje, trženje blagovnih znamk in storitve, ki pomenijo dodano vrednost za uporabnike, ter na področja, na katerih ima Evropa veliko nadarjenih. Ustvarjalnost in raznolikost naših prebivalcev ter moč evropskih ustvarjalnih industrij

⁵ P. Zagamé, (2010) *Stroški neinovativne Evrope (The cost of a non-innovative Europe)*, http://ec.europa.eu/research/social-sciences/policy-briefs-research-achievements_en.html.

nudijo izjemne možnosti za novo rast in delovna mesta z uporabo inovacij, zlasti pri malih in srednjih podjetjih.

- **vkluči vse akterje in vse regije v inovacijski cikel:** ne samo velika podjetja, ampak tudi mala in srednja podjetja iz vseh sektorjev, vključno z javnim sektorjem, ter socialno gospodarstvo in državljanke same („socialne inovacije“); ne samo nekaj področij visoke tehnologije, ampak vse regije v Evropi in vsako državo članico, pri čemer se vsaka osredotoči na svoje prednosti („pametna specializacija“), Evropa, države članice in regije pa delujejo v partnerstvu.

Ker so neizkrivljena konkurenca in dobro delujoči konkurenčni trgi ključni za inovacije, je bistveno natančno izvajanje pravil konkurence, ki zagotavljajo dostop do trga in možnosti za nove udeležence.

Evropski svet bo poleg Evropskega parlamenta spremljal evropske dosežke na tematskih področjih iz strategije Evropa 2020. Prva taka ocena decembra 2010 bo namenjena raziskavam in inovacijam. Če želimo ustanoviti Unijo inovacij, so potrebne korenite spremembe. V obdobju po krizi se mora Evropa odpovedati „poslovanju brez sprememb“ in za glavni politični cilj postaviti inovacije. Za preoblikovanje gospodarstva EU v resnično Unijo inovacij potrebujemo politično vodstvo, pogumne odločitve in odločno izvajanje.

Evropska unija se mora zavezati, da bo do leta 2020 ustanovila resnično „Unijo inovacij“, in sicer tako da:

- sprejme skupinsko odgovornost za strateško, vključujočo in podjetniško naravnano raziskovalno in inovacijsko politiko, da se rešijo pomembni družbeni izzivi, poveča konkurenčnost in ustvarijo nova delovna mesta. Komisija bo ta strateški pristop do inovacij upoštevala v vseh svojih politikah in k temu poziva tudi druge institucije EU;
- naložbe v našo bazo znanja obravnava prednostno in jih zaščiti, zmanjša drago razdrobljenost in preoblikuje Evropo v ugoden prostor za inovacije in prihod idej na trg. Za rok vzpostavitve Evropskega raziskovalnega prostora je treba določiti leto 2014;
- sprejme dogovore o vzpostavitvi evropskih partnerstev za inovacije, najprej na področju dejavnega in zdravega staranja, o združevanju sredstev in strokovnega znanja, da se najdejo rešitve družbenih izzivov, ter o izgradnji konkurenčne prednosti na ključnih trgih.

2. OKREPITEV BAZE ZNANJA IN ZMANJŠANJE RAZDROBLJENOSTI

2.1. Spodbujanje odličnosti v izobraževanju in usposabljanju

V številnih državah po svetu so bili ustvarjeni obsežni programi izobraževanja, usposabljanja ter spodbujanja raziskovalnih in inovacijskih poklicev. EU mora zagotoviti, da ima zadostno število kvalificiranih delavcev, ki so jim ponujene privlačne poklicne poti in enostavna

mobilnost med sektorji in državami, sicer se bodo inovativne naložbe in nadarjeni posamezniki preselili drugam⁶.

Izhodiščna točka za Unijo inovacij je izgradnja odličnega in sodobnega izobraževalnega sistema v vseh državah članicah. Čeprav ima Evropa dober osnovni izobraževalni sistem v primerjavi s številnimi deli sveta, imajo nekatere države članice še vedno občutne pomanjkljivosti pri poučevanju naravoslovja. Število deklet, ki se odloči za nadaljevanje študija naravoslovja, je še vedno premajhno. Poleg tega so inovacije zdaj potrebne v skoraj vseh poklicih: šole morajo zagotoviti, da so vsi mladi pripravljeni na ta izziv.

Prav tako je nujna reforma visokošolskega izobraževanja. Večina evropskih univerz ni dovolj najbolj privlačna za nadarjene posameznike in razmeroma malo jih je v vrhu obstoječih mednarodnih lestvic. Evropske univerze je treba osvoboditi prekomerne regulacije in mikroupravljanja v zameno za polno institucionalno odgovornost. Univerze potrebujejo tudi več raznolikosti glede njihovega poslanstva in vizije ter pametno specializacijo na različnih področjih.

Število raziskovalcev v Evropi kot delež prebivalstva je precej manjše kot v ZDA, na Japonskem in v drugih državah. EU bo potrebovala vsaj milijon novih delovnih mest za raziskovalce, če želi doseči cilj za raziskave in razvoj v višini 3 %. Število potrebnih raziskovalcev je znatno večje, ker se bo veliko raziskovalcev v naslednjem desetletju upokojilo. EU in države članice morajo okrepiti svojo zmogljivost, da privabijo in usposobijo mlade ljudi v raziskovalce ter jim nudijo mednarodno konkurenčne raziskovalne poklicne poti, da se jih obdrži v Evropi in so iz tujine privabljeni najboljši posamezniki. Zato imajo štipendije Marie Curie v okviru okvirnega programa za raziskave pomembno vlogo za hitrejši razvoj znanja in spretnosti, krepitev mobilnosti in spodbujanje nadaljevanja raziskovalne kariere zunaj meja.⁷ V širšem smislu pa je treba storiti več, da se reši pomanjkanje inovativnega znanja in spretnosti ter za izvajanje evropske agende o e-znanjih⁸. To je odločilnega pomena, da se pospeši razvoj ter da evropska podjetja, zlasti mala in srednja podjetja, prevzamejo inovativne poslovne modele.

Podjetja je treba bolj vključiti v pripravo učnih načrtov in izvajanje doktorskih programov, da bodo lahko dosežena znanja in spretnosti bolje ustrezale potrebam industrije, pri čemer je treba na primer graditi na forumu univerz in podjetij⁹. Imamo dobre primere interdisciplinarnih pristopov na univerzah, ki so združile različna znanja in spretnosti: od raziskovalnih do finančnih in poslovnih znanj in spretnosti ter od ustvarjalnih in oblikovalskih do medkulturnih znanj in spretnosti¹⁰.

Zaveze Unije inovacij

- 1. Države članice morajo do leta 2011 oblikovati strategije za usposabljanje zadostnega števila raziskovalcev za doseg nacionalnih ciljev glede raziskav in razvoj ter za promocijo privlačnih delovnih pogojev v javnih raziskovalnih**

⁶ Politike in ukrepe, ki spodbujajo dostop do kakovostnega izobraževanja, dobro delujoče trge dela in razvoj spretnosti, obravnavata vodilni pobudi strategije Evropa 2020 „Mladi in mobilnost“ oziroma „Program za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta“.

⁷ <http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/>.

⁸ Glej „E-znanja za 21. stoletje: Spodbujanje konkurenčnosti, rasti in zaposlovanja“, COM(2007) 496.

⁹ Cf. http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1261_en.htm.

¹⁰ Na primer na novi Univerzi Aalto v Helsinkih.

inštitucijah. V teh strategijah je treba v celoti upoštevati vprašanje spola in dvojne poklicne poti.

2. Komisija bo leta 2011 na podlagi sedanjega pripravljalnega dela¹¹ podprla **neodvisen večdimenzionalen sistem za mednarodno razvrščanje univerz za primerjalno spremljanje uspešnosti univerz**. Tako bomo odkrili najuspešnejše evropske univerze. Leta 2011 bodo v sporočilu o reformi in posodobitvi visokošolskega izobraževanja predlagani nadaljnji ukrepi. Komisija bo prav tako z oblikovanjem „Koalicij znanja“ med izobraževalnimi ustanovami in podjetji podprla sodelovanje med podjetji in akademskimi krogi, da se razvijejo **novi učni načrti, s katerimi se bodo zapolnile vrzeli v inovativnih znanjih** (glej tudi zavezo 3 o e-znanjih). Te „koalicije znanja“ bodo univerzam pomagale, da se posodobijo v smer multidisciplinarnosti, podjetništva in trdnjih poslovnih partnerstev.
3. Leta 2011 bo Komisija predlagala celovit okvir za razvoj in spodbujanje **e-znanj za inovacije in konkurenčnost**, ki bo temeljil na partnerstvih z zainteresiranimi stranmi. Opiral se bo na ponudbo in povpraševanje, vseevropske smernice za nove učne načrte, znake kakovosti za usposabljanja, ki temeljijo na industriji, ter na dejavnosti ozaveščanja.

2.2. Vzpostavitev Evropskega raziskovalnega prostora

Glede na nujnost stroškovne učinkovitosti se je bolj kot kdaj pomembno izogniti dragemu podvajanju in nepotrebnemu prekrivanju. Bistveno je, da se vzpostavi resnično enoten Evropski raziskovalni prostor, v katerem lahko vsi akterji, javni in zasebni, svobodno delujejo, sklepajo koalicije in zbirajo kritično maso za konkuriranje in sodelovanje na svetovni ravni. Skupine nacionalnih predstavnikov in Evropska komisija so sodelovali na petih glavnih področjih: človeški viri, raziskovalni programi, raziskovalne infrastrukture, širjenje znanja (glej oddelek 3.3) ter mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije (glej oddelek 6). Vendar se evropski raziskovalci, raziskovalne ustanove in agencije za financiranje še vedno srečujejo s številnimi pravnimi in praktičnimi ovirami, ki jim preprečujejo svobodno, zlasti čezmejno, delovanje. Vzpostavitev evropskega raziskovalnega prostora je pravna zahteva. Svet in Parlament sta pozvala k njemu. Napredek je treba pospešiti in ga usmerjati z uporabo skupnega okvira načel in ciljev. Unija mora kot rok za uresničitev dobro delujočega Evropskega raziskovalnega prostora določiti konec leta 2014.

Celoten sistem podpore za raziskave in razvoj v Evropi je postal prezapleten. Morebitni upravičenci se srečujejo z velikim številom nacionalnih in regionalnih programov, medvladnih pobud in postopkov financiranja EU. Pravila in časovni razporedi neskončne množice obstoječih instrumentov niso usklajeni. To ustvarja ogromno upravno breme in lahko odvrča od sodelovanja in čezmejnega sodelovanja zlasti mala in srednja podjetja. Absolutno prednost je treba nameniti nedavno opravljenemu delu zainteresiranih strani in agencij za financiranje za poenostavitev postopkov in pogojev ter njihovo skladnost.

¹¹ Študija o izvedljivosti večtočkovnega globalnega sistema za razvrščanje univerz (*Feasibility study for a multidimensional global ranking of universities*), <http://www.u-multirank.eu>; Ocena evropskih raziskav v okviru univerz (*Assessing Europe's University-Based Research*), http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/assessing-europe-university-based-research_en.pdf.

Za revolucionarne raziskave in inovacije so vse bolj pomembne prvovrstne infrastrukture svetovnega formata. Te privabijo nadarjene ljudi s celega sveta v inovativne grozde in so nepogrešljiva ugodna podlaga za informacijske in komunikacijske tehnologije ter ključne podporne tehnologije, na primer mikro- in nanoelektroniko, biotehnologije, nove materiale in napredno proizvodnjo. Ker se zapletenost, obseg in cene teh tehnologij vztrajno večajo, je treba sredstva za njihovo izgradnjo in delovanje zbrati po Evropi in v nekaterih primerih po svetu. Velik napredek je bil dosežen prek Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI), ki je določil prednostne naloge in spodbudil naložbe v večje infrastrukture. Poleg tega je bil dosežen velik napredek pri uporabi infrastruktur informacijske in komunikacijske tehnologije za raziskave. Glede na omejena javna sredstva je te naložbe treba postaviti za politično prednostno nalogo, razviti pa je treba tudi nove mehanizme financiranja. Poleg tega se morajo raziskovalne infrastrukture še naprej odpirati industrijskim raziskovalcem in ohranjati partnerstvo z njimi, s čimer bodo prispevale k reševanju družbenih izzivov in podprle konkurenčnost EU.

Zaveze Unije inovacij

4. Leta 2012 bo Komisija predlagala **okvir Evropskega raziskovalnega prostora in podporne ukrepe za odstranitev ovir za mobilnost in čezmejno sodelovanje** ter si prizadevala za njihovo uveljavitev do konca leta 2014. S skupnim pristopom si bodo predvsem prizadevali zagotoviti naslednje:
 - kakovostno doktorsko usposabljanje, privlačne zaposlitvene pogoje in enakopravno zastopanost obeh spolov v raziskovalnih poklicih,
 - mobilnost raziskovalcev v druge države in sektorje, vključno z odprtimi postopki zaposlovanja v javnih raziskovalnih ustanovah in primerljivih strukturah za raziskovalne poklice ter z enostavnejšo ustanovitvijo dodatnih evropskih pokojninskih skladov,
 - čezmejno delovanje raziskovalnih organizacij, agencij za financiranje in skladov, vključno s poenostavitvijo in vzajemno skladnostjo pravil in postopkov financiranja, in sicer na podlagi opravljenega dela zainteresiranih strani, agencij za financiranje in njihovih predstavniških organizacij,
 - razširitev, prenos in uporabo rezultatov raziskav, vključno z odprtim dostopom do objav in podatkov iz javno financiranih raziskav,
 - odprtje raziskovalnih infrastruktur, ki jih upravljajo države članice, za celotno evropsko skupnost uporabnikov in
 - doslednost strategij in ukrepov EU in držav članic o mednarodnem sodelovanju na področju znanosti in tehnologij.
5. Do leta 2015 morajo države članice skupaj s Komisijo dokončati ali začeti z izgradnjo 60 % **prednostnih evropskih raziskovalnih infrastruktur**, ki jih trenutno navaja Evropski strateški forum za raziskovalne infrastrukture (ESFRI)¹². Povečati je treba potencial za takšne infrastrukture (in za infrastrukture informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter druge infrastrukture). Države članice so pozvane, da v

¹²

http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=esfri-roadmap.

ta namen pregledajo svoje operativne programe za boljšo uporabo sredstev iz kohezijske politike.

2.3. Usmerjanje finančnih instrumentov EU na prednostne naloge Unije inovacij

Z osredotočenostjo na odličnost na evropski ravni so raziskovalni in inovacijski programi EU dobro služili EU. Uspeh Evropskega raziskovalnega sveta kaže, da je to prava pot. Proces določanja prednostnih nalog sodelovanja iz okvirnega programa, ki vključuje številne zainteresirane strani iz Evrope, zagotavlja enkratno dodano vrednost in je podlaga za prednostne naloge, ki so opredeljene v številnih programih držav članic. Velik napredek je bil dosežen tudi pri razvoju partnerstev z državami članicami in industrijo za skupno izvajanje financiranja raziskav¹³.

Na podlagi tega razvoja je treba poenostaviti finančne instrumente EU za raziskave in inovacije ter se usmeriti v cilje Unije inovacij. Okrepiti in uskladiti je treba podporo na vseh stopnjah verige raziskav in inovacij, od teoretičnih raziskav do trženja inovacij. Priložnosti financiranja morajo izpolniti potrebe različnih udeležencev, zlasti malih in srednjih podjetij, z možnostjo preoblikovanja rezultatov v nove izdelke in storitve.

Poleg tega se morata razsežnosti raziskav in inovacij izražati v programih financiranja EU, vključno v okvirnem programu, okvirnem programu za konkurenčnost in inovativnost ter v kohezijskih skladih. Bolje morajo biti usklajeni tudi pri oblikovanju in izvajanju, da se kar najbolj povečajo učinek, prijaznost uporabnikom in dodana vrednost EU.

Možnosti za poenostavitve je še veliko. Raziskovalci in inovatorji morajo preživeti več časa v laboratoriju ali poslovati, manj pa se ukvarjati z administrativnim delom. V zvezi z okvirnim programom¹⁴ je možen hiter napredek, če se sprejmejo hitre odločitve o predlogih Komisije o pregledu finančnih predpisov.

Medtem ko so tehnologije, kot sta na primer zračni promet in telekomunikacije, preoblikovale gospodarstva v 20. stoletju, rast zdaj tudi vse bolj poganjajo druge ključne podporne tehnologije, na primer eko-, nano-, bio- in info-tehnologije. Te tehnologije lahko vplivajo na vsa področja našega življenja, regulatorni okviri pa morajo temeljiti na znanstvenih dokazih s preglednimi informacijami in sodelovanjem državljanov. Tako lahko Evropa zagotovi zaupanje javnosti v znanstvene in tehnološke prodore in tudi ugodno okolje za naložbe. To mora temeljiti na okrepljeni, v prihodnost usmerjeni zmogljivosti (ki vključuje pogled v prihodnost, predvidevanje, ocenjevanje tehnologij in uporabo modelov). Medtem ko te dejavnosti potekajo hkrati na več ravneh, jih je treba združiti in učinkovito uporabiti pri oblikovanju politik.

6. Prihodnji raziskovalni in inovacijski programi EU se bodo usmerili na cilje strategije Evropa 2020 in zlasti na Unijo inovacij. Leta 2011 bo Komisija ob misli na prihodnje finančne perspektive določila, kako se **prihodnji programi lahko bolje osredotočijo na družbene izzive, kako poenostaviti instrumente financiranja ter korenito poenostaviti dostop z boljšo uravnoveženostjo med sistemom, ki temelji na nadzoru, in sistemom, ki temelji na zaupanju.** Okrepiti je treba vlogo Evropskega raziskovalnega sveta pri spodbujanju odličnosti, v okviru raziskovalnega okvirnega programa pa prednostne naloge, ki jih usmerja industrija (vključno s

¹³ Partnerstva iz členov 185 in 187 Pogodbe o delovanju EU (skupne tehnološke pobude).

¹⁴ „Sporočilo Komisije o poenostavitvi izvajanja raziskovalnih okvirnih programov“, COM(2010) 187.

partnerstvi, ki jih usmerja industrija, na področjih, kot so ključne podporne tehnologije).

7. Komisija bo oblikovala **prihodnje raziskovalne in inovacijske programe EU**, da se zagotovita enostaven dostop in večja vključenost malih in srednjih podjetij, zlasti tistih z veliko možnostjo rasti. Potrebna je nadaljnja uporaba agencij držav članic, zlasti na podlagi izkušenj s pobudo EUREKA/Eurostars.
8. Komisija bo **okrepila znanstveno bazo pri oblikovanju politik** okviru Skupnega raziskovalnega središča Komisije. Komisija bo ustanovila tudi **evropski forum o dejavnostih, usmerjenih v prihodnost**, in tako združila obstoječe študije in podatke ter vključila javne in zasebne zainteresirane strani za izboljšanje dokazne podlage politik.

2.4. Spodbujanje Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) kot modela za upravljanje inovacij v Evropi

Ustanovitev Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) je dala nov pomemben zagon za združitev treh strani „trikotnika znanja“ (izobraževanja, raziskovanja in inovacij) prvokrat na ravni EU s spodbujanjem novih modelov upravljanja in financiranja. EIT je pionir in zgled spodbujanja inovacij v Evropi. Cilj njegovih skupnosti znanja in inovacij (SZI), ki zajemajo vse stopnje inovacijske verige, je združevanje najboljših svetovnih ustvarjalnih in inovativnih partnerjev iz raziskovalnega, poslovnega in akademskega sveta, da sodelujejo pri glavnih družbenih izzivih. EIT bo spodbujal v inovacije usmerjene raziskave ter ustanavljanje in razvoj podjetij, vključno s podjetniškim izobraževanjem, ki bodo priznane z multidisciplinarnimi diplomami z „oznako EIT“, ki jih bodo podeljevale partnerske univerze iz skupnosti znanj in inovacij. Sklad EIT bo poskrbel za razvoj novega prožnega financiranja zelo tveganih podjetniških dejavnosti ter za mobilizacijo dobrodelnih sredstev v podporo inovacijam.

Zaveza Unije inovacij

9. **EIT mora do sredine leta 2011 oblikovati strateški inovacijski program, da razširi svoje dejavnosti** kot odskočno desko za inovacije v Evropi. Tako bo nastal načrt njegovega dolgoročnega razvoja v okviru Unije inovacij, vključno z vzpostavitvijo novih SZI, tesnimi vezmi z zasebnim sektorjem in večjo vlogo podjetništva. Prav tako mora obravnavati nadaljnji razvoj Sklada EIT, ki je bil ustanovljen leta 2010, ter „diplome EIT“, ki bo leta 2011 uvedena kot mednarodno priznana oznaka odličnosti.

3. KAKO Z DOBRIMI IDEJAMI NA TRG

Evropski podjetniki se trenutno pri prenosu idej na trg srečujejo s številnimi ovirami in neugodnimi okvirnimi pogoji. Na evropski ravni je treba to zaporedje ovir sistematično odstraniti in ustvariti enotni trg za inovacije.

3.1. Izboljšanje dostopa do finančnih sredstev za inovativna podjetja

Evropa mora vlagati v razvoj dobrih idej. To je prvotno vloga zasebnega sektorja. Vendar Evropa vlaga letno okoli 15 milijard EUR manj v tvegani kapital kot ZDA, letno pa je

potrebnih 100 milijard EUR več za naložbe v raziskave in razvoj v podjetjih, če želimo doseči cilj 3 % BDP¹⁵. Banke nerade posojajo na znanju temelječim podjetjem, ki nimajo poročila. Žalostna slika se je s finančno krizo še poslabšala.

Obstajajo številne velike tržne vrzeli. V fazi prenosa tehnologije in zagonski fazi se nova podjetja srečajo z „dolino smrti“, ko se javno subvencioniranje raziskav izteče, zasebnih finančnih sredstev pa ni mogoče privabiti. Javna podpora, katere namen je spodbuditi zasebni ustanovitveni in zagonski kapital, da se zapolni ta vrzel, je trenutno preveč razdrobljena in neenakomerna ali pa njenemu vodstvu primanjkuje potrebnega strokovnega znanja.

Inovativna podjetja s potencialom za razširitev na mednarodne trge imajo omejen dostop do finančnih sredstev za rast iz tveganega kapitala. Večina skladov tveganega kapitala v Evropi je premajhnih, da bi podprli stalno rast inovativnih podjetij, in nimajo kritične mase za specializacijo in nadnacionalno delovanje. Evropa mora izboljšati svoj trg tveganega kapitala z ustvarjanjem pobud za naložbe in izboljšanjem predpisov.

Številnim uglednim velikim in malim inovativnim podjetjem primanjkuje posojil z večjim tveganjem. Banke ne znajo dovolj ceniti vrednosti znanja, na primer intelektualne lastnine, zato pogosto niso pripravljene vlagati v na znanju temelječa podjetja. Posojila so potrebna tudi kot prispevek k financiranju večjih infrastrukturnih projektov.

Za zapolnitev teh vrzeli in preoblikovanje Evrope v privlačen prostor za naložbe v inovacije sta potrebna pametna uporaba javno-zasebnih partnerstev in spremembe regulatornega okvira. Odstraniti je treba vse preostale ovire, s katerimi se srečujejo čezmejno delujoči skladi tveganega kapitala. Poenostaviti je treba borzno notacijo inovativnih podjetij, da se olajša dostop do kapitala¹⁶. Smernice o državnih pomočeh v zvezi s tveganim kapitalom omogočajo državam članicam, da zapolnijo vrzeli, ko na trgu ni dovolj finančnih sredstev. Velikost vrzeli sredstev se trenutno ocenjuje, da se zagotovi njena ustreznost za trenutne razmere.

Na ravni EU sedanji Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja v okviru sedmega okvirnega programa ter finančni instrumenti okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost¹⁷ zagotavljajo naložbe v vrednosti, ki več kot dvajsetkrat presega prispevek iz proračuna EU¹⁸ in niso mogli zadostiti povpraševanju. Strokovno znanje skupine Evropske investicijske banke in njen tržni položaj pri upravljanju teh finančnih instrumentov je

¹⁵ Zadnji razpoložljivi podatki so iz leta 2008, vključno o tveganem kapitalu v zgodnji fazi in razširitvi.

¹⁶ Glej prihodnje Sporočilo Komisije o „Aktu o enotnem trgu“.

¹⁷ Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja je posojilna shema delitve tveganja, ki sta ga skupaj ustanovili Evropska komisija in Evropska investicijska banka za izboljšanje dostopa zasebnim podjetjem ali javnim ustanovam do financiranja dolgov, s čimer se spodbujajo dejavnosti z večjim finančnim tveganjem na področju raziskav, tehnološkega razvoja, predstavitev in inovacij. Finančni instrumenti okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost zajemajo jamstva za posojila in tvegani kapital, upravlja pa jih Evropski investicijski sklad.

¹⁸ Doslej so bile s prispevki za Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja v višini 430 milijonov EUR iz proračuna EU in s prispevki Evropske investicijske banke v višini 800 milijonov EUR, kot partnerjev pri delitvi tveganja, podprte več kot 18 milijard EUR vredne naložbe (15-kratna vsota prispevkov Sklada za financiranje na osnovi delitve tveganja in 42-kratni prispevek iz proračuna EU). Prispevek k finančnim instrumentom okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost v višini 400 milijonov EUR do konca leta 2009 je zagotovil naložbe v višini 9 milijard EUR (22-kratni prispevek iz proračuna), kar je koristilo okoli 68 000 malim in srednjim podjetjem.

pomemben dejavnik za njihov uspeh. Predlogi Komisije za spremembe finančnih predpisov bodo zelo olajšali izvajanje prihodnjih tovrstnih sistemov.

Kot je bilo poudarjeno v strategiji Evropa 2020, morda obstajajo možnosti za dodatne inovativne spodbujevalne mehanizme za trg ogljika, namreč za najprodornejše subjekte. Komisija bo to idejo dodatno preučila.

Zaveze Unije inovacij

- 10.** Do leta 2014 mora EU na podlagi predlogov Komisije **vzpostaviti finančne instrumente, da privabi veliko povečanje zasebnih finančnih sredstev** ter zapolni tržne vrzeli pri naložbah v raziskave in inovacije. Prispevki iz proračuna EU bi morali ustvariti velik učinek finančnega vzvoda in se razširiti na uspeh sedmega okvirnega programa ter okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost. Komisija bo v sodelovanju s skupino Evropske investicijske banke, nacionalnimi finančnimi posredniki in zasebnimi vlagatelji razvila predloge za reševanje naslednjih kritičnih vrzeli: (i) naložbe v prenos znanja in zagonski kapital; (ii) tvegani kapital za hitrorastoča podjetja, ki se širijo na trgih EU in svetovnih trgih; (iii) financiranje na osnovi delitve tveganja za naložbe v projekte raziskav in razvoja ter inovacij in (iv) posojila inovativnim hitrorastočim malim in srednjim podjetjem ter podjetjem s srednjo tržno vrednostjo. Predlogi bodo zagotovili velik učinek finančnega vzvoda, učinkovito upravljanje in enostaven dostop za podjetja.
- 11.** Do leta 2012 bo Komisija zagotovila, da **lahko skladi tveganega kapitala, ustanovljeni v kateri koli državi članici, svobodno delujejo in vlagajo kapital v EU (po potrebi s sprejetjem nove zakonodajne ureditve). Prizadevala si bo odstraniti vso neugodno davčno obravnavo čezmejnih dejavnosti.**
- 12.** **Komisija bo okrepila čezmejno približevanje inovativnih podjetij vlagateljem. Za vodenje postopka bo imenovala vodilno osebo. V okviru finančnega foruma za mala in srednja podjetja se bo Komisija med drugim usmerila na posebne finančne težave, s katerimi se srečujejo mala inovativna podjetja.**
- 13.** Leta 2011 bo Komisija **opravila vmesni pregled okvira za državne pomoči na področju raziskav, razvoja in inovacij**, s čimer bo pojasnila, katere oblike inovacij se lahko ustrezno podprejo, vključno za ključne podporne tehnologije in inovacije, ki rešujejo velike družbene izzive, ter katere države članice najboljše izkoriščajo ta okvir. Komisija bo ocenila učinkovitost začasnih ukrepov državne pomoči, ki so bili uvedeni leta 2008, vključno s povečanim „varnim pristanom“ za naložbe tveganega kapitala, ter na tej osnovi predložila potrebne predloge.

3.2. Vzpostavitev enotnega trga za inovacije

Že sama velikost enotnega trga z informiranimi potrošniki bi morala pritegniti inovativne naložbe in podjetja, vzpodbuditi tekmovanje za najboljše inovacije ter podjetnikom omogočiti, da tržijo uspešne inovacije in hitro povečujejo svoja podjetja. Vendar je realnost prepogosto drugačna, in sicer z razdrobljenimi nacionalnimi trgi in dragimi postopki. Pripravlja se akt o enotnem trgu, ki bo obravnaval preostale ovire pri delovanju notranjega trga.

Bistvena težava naložb v inovacije v Evropi je drago in zapleteno patentiranje. Pridobitev zaščite patenta za vseh 27 držav članic EU je trenutno vsaj 15-krat dražje kot pridobitev patenta v ZDA¹⁹, predvsem zaradi prevajanja in pravnih stroškov. Pomanjkanje cenovno ugodnega in enostavnega patenta EU pomeni obdavčitev inovacij. Patent EU je postal simbol evropske neuspešnosti na področju inovacij. Inovativnim podjetjem bi predvidoma prihranil 250 milijonov EUR, zato ga je treba nemudoma sprejeti, da EU pokaže svoj resen namen postati Unija inovacij.

Možnosti enotnega trga je treba aktivirati tudi s politikami, ki spodbujajo povpraševanje po inovacijah, začenši z učinkovito konkurenčno politiko. Medtem ko se je večina dosedanjih pobud evropskih politik osredotočila na ukrepe v zvezi z ponudbo, ki so poskušali spodbuditi inovacije, imajo ukrepi v zvezi s povpraševanjem trgov večjo vlogo pri „vleki“ inovacij EU, in sicer tako, da zagotavljajo tržne priložnosti. Prvi koraki v to smer so nastali v okviru pobude EU za vodilni trg, vendar je potreben pogumnejši pristop, ki bo povezal obe strani – ponudbo in povpraševanje.

Pametna in ambiciozna ureditev se lahko izkaže za ključno gonilno silo inovacij, zlasti pri uporabi dinamičnega in na trgu temelječega pristopa. To je še zlasti pomembno za ekološke inovacije. Strožji okoljski cilji in standardi, na primer v zvezi z emisijami CO₂ za vozila, ki so velik izziv in zagotavljajo predvidljivost v prihodnosti, močno spodbujajo ekološke inovacije. Za odobritev izdelkov so pogosto nujna usklajena pravila. Brez pravil o homologaciji uvajanje zelenih vozil na evropskih cestah na primer ne bi bilo mogoče.

Pri inovacijah imajo pomembno vlogo standardi. Kodifikacija informacij o najnovejših dosežkih pri posamezni tehnologiji omogoča širjenje znanja, interoperabilnost med novimi izdelki in storitvami ter platformo za nadaljnje inovacije. Odprtje trga telekomunikacij v povezavi s standardom GSM je bilo na primer osnova za evropski uspeh na področju mobilnih telefonov. Vendar so standardi koristni samo, če držijo korak z razvojem novih tehnologij. Izziv predstavljajo zlasti hitro krajšanje inovacijskih ciklusov in združevanje tehnologij med tremi organizacijami EU za standardizacijo. Če se evropski sistem za standardizacijo ne bo prilagodil, tvega, da ne bo več pomemben za podjetja, ki se bodo raje obrnila na druge sisteme (kot lahko vidimo pri sektorju IKT), ali še huje, da bo začel ovirati inovacije. Dinamičen sistem za standardizacijo je temeljni pogoj, da EU lahko ohrani in dodatno okrepi svoj vpliv na določanje standardov na globalni ravni, kjer si druge države vse močnejše prizadevajo določati pravila.

Velike stranke imajo ključno vlogo pri spodbujanju in financiranju visokotehnoloških podjetij. ZDA vlagajo najmanj 49 milijard dolarjev na leto²⁰ v predkomercialna naročila (tj. naročila na področju raziskav in razvoja), pri čemer gre del denarja prek programa za raziskave in inovacije v malih podjetjih (SBIR, Small Business Innovation Research).²¹ Še več vlagajo v naročila za inovacije poleg raziskav in razvoja (nove tehnologije, izdelki in storitve).

Javna naročila predstavljajo okoli 17 % bruto domačega proizvoda EU. So pomemben trg, zlasti na področju zdravja, transporta in energije. Torej ima Evropa izjemno in spregledano možnost, da z naročili spodbuja inovacije. Poleg tega so javna naročila za inovativne izdelke

¹⁹ „Ekonomska analiza stroškov in koristi patenta Skupnosti“ (Economic cost-benefit analysis of the Community patent), avtor prof. Bruno van Pottelsberghe (2009).

²⁰ Podatek za leto 2004.

²¹ Ameriške zvezne agencije so z zakonom obvezane, da namenijo 2,5 % svojih proračunov za zunanje izvajanje raziskav in razvoja za financiranje inovativnih projektov malih in srednjih podjetij.

in storitve ključna za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti javnih storitev v času proračunskih omejitev. Vendar je malo javnih naročil v EU namenjenih inovacijam, kljub priložnostim iz direktiv EU o javnih naročilih. Za to je več razlogov, in sicer spodbude, ki so naklonjene manj tveganim rešitvam, pomanjkanje znanja in zmogljivosti za uspešno nabavo novih tehnologij in inovacij ter nepovezanost med javnimi naročili in političnimi cilji. To je mogoče bolje rešiti s smernicami in izmenjavo najboljših praks, zlasti na področju zelenih javnih naročil. Poleg tega so trgi javnih naročil v Evropi še vedno razdrobljeni, zato javna naročila pogosto ne dosegajo potrebne kritične mase, da bi sprožila inovativne naložbe.

Številne države članice iščejo nove poti za podporo inovacijam z uporabo predkomercialnih naročil in pristopov, ki uspešno ameriško shemo SBIR prilagojujejo okviru EU.²² Rezultati so spodbudni, zlasti za mala in srednja podjetja (čeprav naročila niso omejena samo nanje). Če bi tak pristop lahko uporabili širše in ga združili s skupnimi naročili različnih naročnikov, bi lahko ustvarili velike trge, ki bi spodbudili inovacije in rast novih inovativnih podjetij.

Zaveze Unije inovacij

14. Evropski parlament in Svet morata sprejeti ukrepe za sprejetje predlogov o patentu EU, njegovi jezikovni ureditvi in enotnem sistemu za reševanje sporov. Cilj je, da bodo leta 2014 registrirani prvi patenti EU.
15. Od leta 2011 naprej morajo EU in države članice **opraviti pregled regulatornega okvira na ključnih področjih, in sicer najprej na področjih, povezanih z ekološkimi inovacijami in evropskimi partnerstvi za inovacije** (glej naslednji oddelek). Tako bodo ugotovljena pravila, ki jih je treba izboljšati ali posodobiti, in/ali katera nova pravila je treba izvajati za zagotovitev zadostnih in trajnih pobud za spodbujanje inovacij. Komisija bo zagotovila smernice, kako najbolje organizirati ta pregled.
16. Komisija bo v začetku leta 2011 kot prvi korak predstavila sporočilo in hkrati tudi zakonodajni predlog o standardizaciji, ki bo med drugim vključeval sektor informacijske in komunikacijske tehnologije, **za pospešitev in modernizacijo določanja standardov, da se omogoči interoperabilnost in spodbudijo inovacije na hitro razvijajočih se svetovnih trgih**. To bo združeno z večletnim programom za predvidevanje novih potreb po standardizaciji in vključevanje standardov v projekte raziskav in razvoja iz raziskovalnega okvirnega programa. Komisija bo tudi preučila možnosti, ki bi dolgoročno zagotavljale, da se sistem za standardizacijo lahko prilagodi hitro spreminjajočemu se okolju in prispeva k evropskim strateškim notranjim in zunanjim ciljem (med drugim v zvezi z inovacijami in tehnološkim razvojem), vključno z organizacijo neodvisnega pregleda.
17. Od leta 2011 naprej **morajo države članice in regije rezervirati proračunska sredstva, namenjena izključno predkomercialnim naročilom in javnim naročilom za inovativne izdelke** (vključno s tistimi, opredeljenimi v partnerstvih za inovacije, glej oddelek 5). To bi moralo sprožiti nastanek **trgov naročil po vsej EU**

²² Na primer program Združenega kraljestva SBRI (Small Business Research Initiative) in nizozemski program SBIR (Small Business Innovation Research), v okviru katerih se predlagajo pogodbe za rešitev posebnih izzivov, s katerimi se srečujejo javne službe. Ta programa uporabljata pristop, določen v sporočilu Komisije o predkomercialnih naročilih. ZDA zadržijo del svojega zveznega proračuna za podporo inovacijam v okviru svojega programa SBIR in imajo pri tem precejšen uspeh.

v vrednosti od najmanj 10 milijard EUR za inovacije v zvezi z izboljšanjem učinkovitosti in kakovosti javnih storitev, ki hkrati obravnavajo glavne družbene izzive. Cilj je, da se vzpostavijo inovativni trgi naročil, enakovredni tistim v ZDA. Komisija bo zagotovila smernice in vzpostavila (finančni) podporni mehanizem, s čimer bo naročnikom pomagala pri nediskriminatornem in odprtem izvajanju teh naročil, zbiranju zahtev, oblikovanju skupnih specifikacij in spodbujanju dostopa malih in srednjih podjetij.

Komisija bo poleg tega zagotovila smernice za izvajanje **skupnih naročil med pogodbenicami** v okviru trenutnih direktiv o javnih naročilih in uporabila tekočo splošno oceno trenutnih direktiv, da preuči možnosti za uvedbo dodatnih pravil, ki bi olajšale izvedbo čezmejnih javnih naročil.

- 18.** Do začetka leta 2011 bo Komisija predstavila **akcijski načrt za ekološke inovacije**, ki bo temeljil na Uniji inovacij in se osredotočil na posebne težave, izzive in priložnosti uresničevanja okoljskih ciljev z uporabo inovacij.

3.3. Spodbujanje odprtosti in izkoriščanje evropskega ustvarjalnega potenciala

Podjetja so inovativna na različne načine. Nekatera vlagajo v raziskave in razvoj ter razvijajo nove tehnologije, številna pri inovacijah uporabljajo obstoječe tehnologije in razvijajo nove poslovne modele ali storitve s pomočjo uporabnikov in dobaviteljev, nekatera pa za inovacije uporabljajo grozde ali mreže. Zato je treba oblikovati politike, ki bodo podpirale vse oblike inovacij in ne le tehnoloških inovacij. Morda bodo za inovativne storitve z visokim potencialom rasti, zlasti v kulturnih in ustvarjalnih industrijah²³, potrebni posebni pristopi.

Zlasti je pomembno oblikovanje, ki je priznано kot ključna disciplina in dejavnost za prinašanje idej na trg in njihovo preobrazbo v uporabnikom prijazne in privlačne izdelke. Čeprav so nekatere evropske države na področju oblikovanja vodilne na svetovni ravni, druge v podjetjih in šolah za elektrotehniko in strojništvo pogrešajo razvito infrastrukturo in zmogljivosti za oblikovanje. Sistemske razlike skoraj nihče ni opazil, vendar se je treba zdaj z njo spopasti.

Ker postajajo težave zapletenejše in se stroški inovacij povečujejo, morajo podjetja vse bolj sodelovati. Čeprav izvajajo razvoj v svojih podjetjih, podpirajo to z dejavnostmi zunanjih virov za opredeljevanje, prepoznavanje in prenos idej, kot so univerze ali zagonska podjetja. Včasih razvijajo nove inovacije skupaj z uporabniki in potrošniki, da lahko bolje zadovoljijo njihove potrebe ali odprejo nove poti na trg. Ta trend temelji na socialnem mreženju, mobilni in sodelujoči računalniški podpori ter podpori v oblaku ter se širi v proizvodnih in storitvenih sektorjih. Močno vpliva tudi na raziskave, znanost, izobraževanje in samo vlado. Ti trendi odprtega in sodelujočega razvoja inovacij imajo velik vpliv na politiko. Čeprav je pomembno najti ustrezno ravnovesje med lajšanjem širjenja znanja in zagotavljanjem zadostnih spodbud za inovacije, Komisija verjame, da bodo ti trendi prinesli dolgoročne gospodarske in družbene koristi ter jih je zato treba podpirati.

Zato je zelo pomembno, da se zagotovi tako imenovana „peta svoboda“, ki ni le svoboda prostega gibanja raziskovalcev, temveč tudi prosti pretok inovativnih idej. Dejansko odprte inovacije zahtevajo posredovanje, posrednike in mreže, v katerih so lahko vsi udeleženci

²³ Glej zeleno knjigo Komisije „Izkoriščanje potenciala kulturnih in ustvarjalnih industrij“, COM(2010) 183 konč.

enakovredni. Mednarodni konkurenčni grozdi imajo ključno vlogo pri fizičnem in virtualnem povezovanju velikih podjetij, malih in srednjih podjetij, univerz, raziskovalnih središč ter skupnosti znanstvenikov in izvajalcev za izmenjavo znanja in idej. Prenos znanja med podjetji in akademskimi krogi je treba okrepiti in ga razširiti preko nacionalnih meja. Evropska podjetniška mreža (Europe Enterprise Network) zagotavlja nadvladni prenos tehnologije, posredovanje in druge inovacije, podporne storitve za podjetja ter pomoč malim in srednjim podjetjem pri mednarodnem poslovanju. To je treba dodatno okrepiti in izboljšati.

Rezultati javno financiranih raziskav morajo biti bolj dostopni in dosegljivi. Informacijske sisteme za raziskave, vključno s podatkovno zbirko Enterprise Europe BBS za prenos tehnologij, je treba izboljšati, medsebojno povezati in jih narediti bolj interoperabilne. Informacije iz javnega sektorja morajo biti bolj dostopne za raziskave in inovacije (kot je bilo predlagano v digitalni agendi, v okviru katere namerava Komisija leta 2012 sprejeti ambiciozen pregled direktive o ponovni uporabi informacij javnega sektorja).

Ključno vprašanje je, kako povečati pretok pravic intelektualne lastnine (PIL), vključno s patenti, oblikovanjem in avtorskimi pravicami) in s tem njihove koristi. Čeprav bi moral patent EU drastično zmanjšati stroške registracije patentov v Evropi, zlasti za mala in srednja podjetja, bodo gospodarske koristi posledica uporabe PIL v inovativnih izdelkih in storitvah. To je ključno v sektorjih, kot so polprevodniki in telekomi, kjer morajo podjetja združevati številne obstoječe tehnologije in so zato potrebne pravice dostopa do številnih pravic intelektualne lastnine.

Trgi za trgovanje s PIL morajo postati bolj pregledni in združeni, tako da se lahko kupci in prodajalci PIL učinkovito poiščejo, da se vlaga v PIL in da se transakcije opravljajo pod pravičnimi pogoji. Čeprav se na ravni držav članic in na mednarodni ravni²⁴ pojavljajo številne pobude, jih je treba zaradi največje učinkovitosti razviti na evropski ravni ter izkoristiti ekonomije obsega in povezanih proizvodov. Te trgi znanja je treba odpreti novim udeležencem in sprostiti speči potencial pravic intelektualne lastnine, ki ga imajo univerze, raziskovalni inštituti in podjetja. To bi lahko ustvarilo obsežne nove prihodke, ki bi se lahko ponovno vlagali v krog, s čimer bi bil sklenjen uspešen krog.

Mala in srednja podjetja poleg podpore intelektualni lastnini, ki jo trenutno zagotavlja služba za podporo PIL (IPR-Helpdesk), in sodelovanja z nacionalnimi patentnimi uradi potrebujejo večjo pomoč za učinkovito varstvo intelektualne in industrijske lastnine, da lahko enakovredno tekmujejo z večjimi podjetji.

Za učinkovito delovanje trgov znanja je treba natančno preučiti medsebojni vpliv intelektualne lastnine in konkurenčne politike. Pri tem se pojavlja več vprašanj. Prvič, ohraniti je treba obseg zaščite intelektualne lastnine in visoko kakovost izdanih patentov v Evropi, da se zagotovi jasna opredelitev pravnih pravic. Drugič, čeprav ima sodelovanje pri PIL (izmenjava licenc, patentna združenja itd.) na splošno pozitiven učinek, jih je prav tako treba pregledati za zagotovitev, da se ne uporabljajo na protikonkurenčen način. Tretjič, postopki določanja standardov zahtevajo jasna pravila glede PIL v izogib primerom, ko podjetje dobi nepravilni tržni vpliv zaradi vključevanja lastnih PIL v standard.

Zaveze Unije inovacij

²⁴ Na primer trg intelektualne lastnine (Intellectual Property Market Place) danskega urada za patentiranje ter skupna pobuda francoske finančne ustanove Caisse des Dépôts in banke Ocean Tomo iz ZDA.

19. Leta 2011 bo Komisija vzpostavila **Evropski vodstveni odbor za oblikovanje**, ki bo pozvan, da v enem letu predloži predloge o povečanju vloge oblikovanja pri inovacijski politiki, na primer s programi EU in/ali nacionalnimi programi ter oznako „kakovosti evropskega oblikovanja“. Komisija bo kot nadaljevanje zelene knjige o kulturnih in ustvarjalnih industrijah vzpostavila **Evropsko zvezo ustvarjalnih industrij** za razvoj novih oblik podpore tem industrijam in spodbujanje široke uporabe ustvarjalnosti v drugih sektorjih.
20. Komisija bo **spodbujala odprt dostop** do rezultatov javno financiranih raziskav. Njen cilj bo, da bo **odprt dostop do objav splošno pravilo za projekte, ki jih financira EU v okviru okvirnih programov za raziskave**. Komisija bo podpirala razvoj **pametnih raziskovalnih informacijskih sistemov**, po katerih je možno v celoti iskati in ki omogočajo, da so rezultati raziskovalnih projektov preprosto dostopni.
21. Komisija bo **spodbujala učinkovit prenos raziskav in znanj, doseženih s sodelovanjem** pri raziskavah v okviru raziskovalnih programov in drugod. Sodelovala bo z zainteresiranimi stranmi, da se razvije sklop vzorčnih konzorcijskih sporazumov, ki bodo vključevala od tradicionalnih pristopov za zaščito intelektualne lastnine do bolj odprtih pristopov. Potrebni so tudi mehanizmi za dodatno krepitev uradov za prenos znanja v javnih raziskovalnih organizacijah, zlasti prek nadnacionalnega sodelovanja.
22. Komisija bo v tesnem sodelovanju z državami članicami in zainteresiranimi stranmi do konca leta 2011 predložila predloge za oblikovanje **evropskega trga znanja za patente in licence**. Pri tem bodo uporabljene izkušnje držav članic s **trgovalnimi platformami**, ki združujejo povpraševanje in ponudbo, **trgi, ki omogočajo finančne naložbe** v neoprijemljive vire, in drugimi idejami, ki bi lahko vlile novo življenje v zapostavljeno intelektualno lastnino, kot so patentna združenja in posredovanje inovacij.
23. Komisija bo **pregledala, kako bi lahko konkurenčna politika preprečila uporabo pravic intelektualne lastnine v protikonkurenčne namene**. V okviru pregleda uporabe protimonopolnih pravil pri horizontalnih sporazumih med podjetji bo analizirala vplive sporazumov o sodelovanju na področju pravic intelektualne lastnine.

4. IZKORIŠČANJE SOCIALNE IN TERITORIALNE KOHEZIJE

4.1. Širjenje koristi inovacij po vsej Uniji

Unija inovacij mora vključevati vse regije. Finančna kriza nesorazmerno vpliva na nekatere slabše razvite regije in tako obstaja tveganje, da bo nedavno dosežena konvergenca oškodovana.²⁵ Evropa se mora izogniti „inovacijskemu prepadu“ med regijami z močno razširjenimi inovacijami in drugimi regijami.

Strukturni skladi imajo ključno vlogo in že zagotavljajo znatne naložbe v raziskave in inovacije. Za sedanje obdobje financiranja (2007–2013) je že predvidenih okoli 86 milijard EUR. Precej teh sredstev je še neporabljenih, porabiti pa jih je treba na

²⁵ Sklepi Evropskega sistema inovacijskih kazalnikov za leto 2009.

učinkovitejši način za inovacije in uresničitev ciljev strategije Evropa 2020. Trenutno je preveč sredstev namenjenih projektom, ki se prekrivajo, ali prednostnim nalogam v regijah, ki nimajo nobenih prednosti. Regije morajo preusmeriti sredstva na podlagi pristopa pametne specializacije in se osredotočiti na prednosti, pri katerih lahko postanejo odlične.

Strukturni skladi se lahko učinkoviteje porabijo na številne načine. Sorazmerno malo sredstev je porabljenih na zbiranje virov in strokovnega znanja z nadnacionalnimi projekti²⁶, na primer v podporo raziskovalnim infrastrukturnim ali nastajanju vrhunskih grozdov. Finančni instrumenti se lahko bolje uporabijo, s čimer bi se za raziskave in inovacije izkoristili zasebni finančni viri. Za povečanje povpraševanja po inovativnih izdelkih in storitvah je treba uporabiti javna naročila, ki so sofinancirana iz strukturnih skladov. Pri izobraževanju in prekvalifikaciji z znanji in spretnostmi, potrebnih za Unijo inovacij, se lahko bolj izkoristijo evropski socialni skladi. Za boljšo pomoč regijam in povečanje vpliva na regionalni razvoj je treba na evropski ravni utrditi programe v podporo medregionalnemu sodelovanju (na primer regije znanja v okviru sedmega okvirnega programa, pobude za grozde v okviru okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost, evropsko podjetniško mrežo in ukrepe, sofinancirane s programi evropskega teritorialnega sodelovanja). Poleg tega je treba v prihodnjih programih načrtovati spodbude za sodelovanje med regijami, vodilnimi na področju inovacij, in tistimi v državah članicah, ki te regije dohitevajo.

Zaveze Unije inovacij

24. Države članice morajo leta 2010 začeti znatno povečevati in izboljševati uporabo **obstoječih strukturnih skladov za raziskovalne in inovacijske projekte, da bi tako ljudem pomagale pridobiti potrebno znanje, izboljšale delovanje nacionalnih sistemov ter izvedle strategije pametne specializacije in nadnacionalne projekte.** To velja tudi za predpristopno pomoč EU državam kandidatkam. Komisija je pripravljena pomagati in bo uporabila svoje pobude na področju raziskav in grozdov, da bi podprla te spremembe, ter bo do leta 2012 vzpostavila „platformo pametne specializacije“ in bo nadalje podpirala razvoj svetovno vodilnih grozdov. Dodatna pojasnila so v spremljajočem sporočilu.
25. Države članice se morajo začeti **pripravljati na obdobje po zaključku programov Strukturnega sklada leta 2013 in se pri tem zlasti osredotočiti na inovacije** in pametno specializacijo. V prihodnjih ureditvah upravljanja Evropskega sklada za regionalni razvoj je treba dodatno nameniti znatne finančne vire podpori inovativnim pobudam v regijah Evropske unije.

4.2. Povečevanje socialnih koristi

Socialne inovacije so pomembno novo področje, ki ga je treba skrbno razvijati. Preučiti je namreč treba domiselnost dobrodelnih organizacij, združenj in socialnih podjetnikov, ki poskušajo najti nove načine za izpolnjevanje socialnih potreb, ki jih trg ali javni sektor ne izpolnjujeta ustrezno. Ta ista iznajdljivost se lahko uporabi tudi za spremembe vedenjskih vzorcev, ki so potrebne v boju proti pomembni družbenim izzivom, kot so podnebne spremembe. Socialne inovacije poleg izpolnjevanja socialnih potreb in boja s socialnimi izzivi krepijo samozavest ljudi in vzpostavljajo nova socialna razmerja in modele za sodelovanje. So torej same po sebi inovativne in pomagajo družbi pri odkrivanju novih inovacij.

²⁶ Z uporabo možnosti iz člena 37(6b) Uredbe (ES) št. 1083/2006.

Primeri socialnih inovacij v Evropi vključujejo sheme preprečevanja ishemične bolezni srca, ki obravnavajo celotno skupnost in ne le „ogroženih“ posameznikov, socialne mreže dobrodelnih sosedov, ki pomagajo starejšim, ki živijo sami, mestne ekološke zemljevide, ki lokalnim skupnostim zagotavljajo informacije o njihovem napredku pri doseganju ciljev glede zmanjševanja izpustov ali etične banke, ki zagotavljajo finančne storitve za čim večji socialni in okoljski učinek naložbe.

Čeprav idej ne primanjkuje, socialne inovacije še nimajo takšnega učinka, kot bi ga lahko. Te preskuse je treba močnejše podpirati. Povečati je treba obseg pristopov, ki imajo jasne prednosti glede na trenutne prakse, in jih razširiti. Za doseg tega so potrebni usposobljeni posredniki, učinkovite pobude in mreže, ki pospešujejo in lajšajo vzajemno učenje. Takšna infrastruktura v Evropi že obstaja za podjetniške inovacije, za socialne inovacije pa trenutno ni podobnih ureditev. Potrebne so boljše metode, ki bi ugotovile, ne le kaj deluje in kaj ne ter zakaj, temveč tudi obseg česa se lahko in mora povečati.

Za izpolnjevanje vse večjih potreb in pričakovanj uporabnikov javnih storitev navkljub fiskalnemu varčevanju mora javni sektor bolj kot kadar koli prej iskati nove inovacije. Vse več vlad pri zagotavljanju storitev uvaja pristope, osredotočene na državljane. Številne so sprožile strategije za e-vlade, ki bi obstoječe storitve prenesle na splet in razvile nove storitve na spletu. Na ravni EU je pomembno doseči boljše razumevanje inovacij v javnem sektorju, priznati uspešne pobude in meriti napredek s kazalniki. Precej je odvisno od doseganja kritične mase vodij v javnem sektorju, ki bi imeli znanja in spretnosti za uporabo inovacij. To je mogoče doseči z bolj usmerjenim izobraževanjem in izkoriščanjem priložnosti za izmenjavo dobrih praks.

Premik proti inovativnemu gospodarstvu bistveno vpliva na svet dela. Delodajalci potrebujejo delavce, ki dejavno in neprekinjeno iščejo nove in boljše rešitve delovnih problemov. Za to niso potrebna le večja znanja in spretnosti, temveč tudi nov, na zaupanju temelječ odnos med delodajalcem in zaposlenim. Takšen pristop je potreben na vseh poklicnih ravneh, razširiti pa ga je treba tudi v sektorje, ki običajni niso znani kot „sektorji znanja“. Glavni primer je sektor zdravstvene nege, v katerem je za zagotavljanje visokega standarda nege vse večjega števila ostarelih Evropejcev potrebna usposobljena, motivirana in prilagodljiva delovna sila.

- 26.** Komisija bo začela izvajati pilotni projekt **Evropskih socialnih inovacij**, ki bo zagotovil strokovno znanje in povezano „virtualno stičišče“ socialnih podjetnikov, javnega sektorja in tretjih sektorjev.
- Projekt bo spodbujal socialne inovacije prek **Evropskega socialnega sklada (ESS)**, ki je v zadnjih desetih letih znatno vlagal v socialne inovacije med celotnim inovacijskim ciklusom. To bo dopolnjevala podpora za inovativne socialne preskuse, ki se oblikujejo v okviru evropske platforme za boj proti revščini.
 - **Socialne inovacije morajo biti eden od poudarkov naslednje generacije programov Evropskega socialnega sklada.** Države članice so pozvane, da dodatno okrepijo prizadevanja za spodbujanje socialnih inovacij v okviru ESS.
- 27.** Leta 2011 bo Komisija začela podpirati obsežen **raziskovalni program o javnem sektorju in socialnih inovacijah**, ki bo analiziral ocenjevanje, financiranje in druge ovire pri povečevanju obsega in razvoja inovacij. Takoj bo začela izvajati pilotni program **Evropskega sistema kazalnikov uspešnosti inovacij v javnem sektorju** kot temelj za prihodnje ocenjevanje inovacij v javnem sektorju s kazalniki. Z

državami članicami bo poskušala odgovoriti, ali je primerno vodjem javnih sektorjev predstaviti nova izobraževanja in mreže izmenjave izkušenj na ravni EU.

28. Komisija se bo **posvetovala s socialnimi partnerji, kako je mogoče gospodarstvo, temelječe na znanju, razširiti na vse poklicne ravni in v vse sektorje**. Socialne partnerje bo pozvala k predložitvi predlogov za pripravo strategije trga dela za sektor zdravstvene nege.

5. ZDRUŽEVANJE SIL ZA DOSEGO PRODORNIH REŠITEV: EVROPSKA PARTNERSTVA ZA INOVACIJE

Evropa se sooča s številnimi pomembnimi družbenimi izzivi, kot so staranje prebivalstva, učinki podnebnih sprememb in zmanjšanje razpoložljivih virov. Najti je treba nove rešitve za zdravljenje življenjsko nevarnih bolezni, izboljšanje kakovosti življenja starejših, temeljito zmanjšanje izpustov ogljikovega dioksida in drugih onesnaževalcev, zlasti v mestih, alternativne vire energije, nadomestitev vse večjega pomanjkanja surovin, zmanjšanje in reciklažo odpadkov ter opustitev odlagališč odpadkov, izboljšanje kakovosti preskrbe z vodo, pametni transport z manj zastoji, zdrava oziroma visokokakovostna živila z uporabo trajnostnih metod proizvodnje in tehnologij za hitro in varno obravnavo in izmenjavo informacij, komuniciranje in medsebojno povezovanje.

Uspešno iskanje prodornih rešitev bo dalo zagon naši konkurenčnosti, omogočilo evropskim podjetjem, da so vodilna na področju razvoja novih tehnologij ter da rastejo in so globalno vodilna na novih rastočih trgih, izboljšalo kakovost in učinkovitost javnega sektorja in tako prispevalo k ustvarjanju velikega števila novih kakovostnih delovnih mest.

Zaradi obsega in nujnosti družbenih izzivov ter pomanjkanja virov si Evropa ne more več privoščiti trenutne razdrobljenosti prizadevanj in počasnega toka sprememb. Zbrati je treba prizadevanja in strokovno znanje o raziskavah in inovacijah, da se doseže kritična masa. Hkrati moramo že na samem začetku določiti pogoje, ki bodo prodornim rešitvam omogočili hiter preboj na trg in tako kar se da hitro prinesli koristi državljanom in vzpostavili konkurenčni položaj.

i) Novi pristop evropskih partnerstev za inovacije

Zaradi navedenih razlogov je Komisija v strategiji Evropa 2020 napovedala, da bo v okviru vodilne pobude Unija inovacij vzpostavila evropska partnerstva za inovacije. Ta partnerstva bodo preskušala novi pristop k raziskavam in inovacijam v EU.

Prvič, **usmerjena bodo na spopadanje z izzivi** in osredotočena na družbene koristi in hitro modernizacijo povezanih sektorjev in trgov. To pomeni, da ne bodo le tehnološko usmerjena, kot so trenutni instrumenti, npr. skupne tehnološke pobude (JTI).

Drugič, delovala bodo po **na vseh stopnjah verige raziskav in inovacij**. Partnerstva bodo povezala vse interesne skupine na ravni EU, nacionalni in regionalni ravni za: (i) povečanje prizadevanj za raziskave in razvoj; (ii) koordinacijo naložb v predstavitve in pilotne projekte; (iii) predvidevanje in hitro sprejemanje kakršne koli potrebne ureditve ali standardov; in (iv) mobilizacijo „povpraševanja“, zlasti prek bolj usklajenih javnih naročil za zagotovitev, da lahko kakršne koli prodorne rešitve hitro pridejo na trg. Partnerstva za inovacije bodo namesto postopnega sprejemanja zgoraj navedenih korakov, kar je sedanja praksa, hkrati načrtovala in izvajala te korake in tako skrajšala časovne roke.

Tretjič, **obstoječe instrumente in pobude bodo racionalizirala, poenostavila, jih boljje usklajevala** ter jih po potrebi dopolnjevala z novimi ukrepi. To bo partnerjem olajšalo sodelovanje in doseganje boljših in hitrih rezultatov v primerjavi s trenutnim položajem. Zato bodo gradila na ustreznih obstoječih orodjih in ukrepih in jih, kjer je smiselno (npr. pri skupnih programih, vodilnih trgih, shemah predkomercialnih in komercialnih naročil, reviziji ureditvenega okvira), združila v en povezan okvir politike. Fleksibilnost je pomembna, zato pristop „iskanje ene rešitve za vse“ ne pride v poštev.

ii) Pogoji za uspeh

Partnerstva je treba oblikovati in njihove dejavnosti načrtovati le na področjih, kjer je vladno posredovanje jasno upravičeno in kjer lahko povezovanje prizadevanj EU ter nacionalnih in regionalnih prizadevanj za raziskave in raziskave ter za ukrepe na strani povpraševanja omogoči hitrejšo in učinkovitejšo doseganje ciljev.

Uspeh bo večinoma odvisen od izbire „pravih“ partnerstev. Da bodo lahko izpolnila pričakovanja, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji, ki so vsi med seboj povezani:

- (1) osredotočenje na poseben družbeni izziv, ki je enak po vsej EU, z jasnimi, ambicioznimi in merljivimi cilji, ki bodo prinesli pomembne koristi za državljane in družbo kot celoto do leta 2020, in ki predstavlja velik novi tržni potencial za podjetja EU;
- (2) močna zaveza politike in zainteresiranih strani: partnerstva bodo morala mobilizirati vse zainteresirane strani, da se doseže dobro opredeljen cilj, in to podpreti z močno in trajno dolgoročno zavezo. Morala bodo zagotoviti tudi platforme za odprte inovacije in vključevanje državljanov, vključno s podelitvijo nagrad za raziskave. Komisija namerava prevzeti vodilno vlogo pri razvoju partnerstev;
- (3) jasna dodana vrednost za EU: ukrepi na ravni EU morajo zagotoviti učinkovitost in velik obseg zaradi dosežene kritične mase (npr. poenostavitev in racionalizacija, zbiranje in učinkovitejša uporaba pomanjkljivih javnih virov, tj. z usklajevanjem raziskovalnih programov ali programov naročil v državah članicah, rešitve boljše kakovosti, interoperabilnost in hitrejša uporaba);
- (4) močno osredotočenje na rezultate in učinke: partnerstva morajo biti usmerjena na rezultate in zato v obseg ne smejo vključevati vseh elementov. Družbene izzive je treba razdeliti v manjše „delovne svežnje“, pri katerih morajo različne zainteresirane strani s konvergenčnimi interesi opredeliti lastne načrte izvajanja in določiti kaj, kdo in do kdaj jih je treba izvesti. Vnaprej je treba določiti jasne cilje, mejnike in rezultate;
- (5) ustrezna finančna podpora: medtem ko je eden od ključnih ciljev partnerstev za inovacije zagotoviti najboljšo izkoriščenost pomanjkljivih finančnih sredstev, npr. s preprečevanjem dragega podvojevanja, bo zaradi velikosti izziva nedvomno potrebna dodatna finančna pomoč. Pričakuje se, da bodo prispevale vse zainteresirane strani. Komisija namerava v okviru proračuna EU dodatno povečati raven financiranja. V okviru trenutnih finančnih perspektiv bo dala na voljo sredstva za oblikovanje prvih partnerstev in v svojih predlogih na naslednje finančne perspektive analizirala finančne potrebe partnerstev.

iii) Metode upravljanja in dela

Celo najboljše ideje so lahko neuspešne zaradi slabega izvajanja ali spremljanja. Vzpostavljajte učinkovitih, preprostih in zadostno fleksibilnih struktur za upravljanje in spremljanje napredka, posredovanje v sporih med različnimi interesi ter odpravljanje kakršnih koli zamud bo bistveno za uspeh partnerstev.

Pri ureditvi upravljanja je treba upoštevati potrebo po močni zavezi in funkcionalnem usklajevanju ter operativne pristojnosti močno decentralizirati, da se bodo lahko izvajalci in druge ključne zainteresirane strani poistovetili s projektom. Pri določanju članstva je treba upoštevati celovit pristop, da so lahko zainteresirane strani, vključene v različne elemente verige povpraševanja in ponudbe, ustrezno zastopane. Da se upošteva pomen teh različnih vključenih strani, mora vsako partnerstvo voditi reprezentativen upravni odbor, sestavljen iz omejenega števila predstavnikov držav članic na visoki ravni (ministrov), evropskih poslancev, vodij industrijskega sektorja, raziskovalcev in drugih ključnih zainteresiranih strani, ki se bodo morali močno zavezati k doseganju ciljev partnerstva. Odbor bodo podpirale operativne skupine, sestavljene iz strokovnjakov iz zasebnega in javnega sektorja ter izvajalcev in uporabnikov, ki bodo opredelili in izvajali vsebino „delovnih svežnjev“. Odboru bo predsedoval pristojni komisar, pridruženo pa mu bo tudi tajništvo, ki ga bo zagotovila Komisija. Prva naloga odbora bo priprava večletnega strateškega delovnega načrta z jasnimi cilji, razporeditev pristojnosti in opredelitev mejnikov za spremljanje napredka. Na ravni EU bo Komisija tesno sodelovala s Svetom in Parlamentom za zagotovitev močne politične podpore ciljem in usmeritvam vsakega partnerstva ter za pospešitev sprejetja potrebnega regulativnega okvira.

iv) Identifikacija evropskih partnerstev za inovacije

Z namenom doseganja cilja strategije EU 2020, tj. pametne, trajnostne in vključujoče rasti, namerava Komisija oblikovati partnerstva za inovacije na ključnih področjih, ki obravnavajo glavne družbene izzive, kot so energetska varnost, transport, podnebne spremembe, učinkovitost izrabe virov, zdravje in staranje, okolju prijazne proizvodne metode in gospodarjenje z zemljišči.

Primeri mogočih partnerstev vključujejo področja, kot so:

- boj z glavnim izzivom podnebnih sprememb in energije v mestih (ki porabijo približno 80 % vse energije EU in so odgovorna za približno enak delež izpustov toplogrednih plinov) z oblikovanjem platforme, v kateri bodo zastopane ključne zainteresirane strani, in spodbujanje uporabe obstoječih in prihodnjih informacijskih in komunikacijskih tehnologij za hitrejšo postavitve pametnih omrežij, novih sistemov za uporabo energije iz obnovljivih virov, za pametnejšo in čistejšo mobilnost v mestih, za večjo energetska učinkovitost stavb;
- zagotavljanje kakovostnejše in učinkovitejše preskrbe z vodo;
- zagotavljanje varne preskrbe s surovinami ter učinkovitega in trajnostnega upravljanja in uporabe s surovinami za neenergetske namene na vseh stopnjah verige preskrbe;
- zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov s transportom, ki izloča manj plinov tudi zunaj mestnih okolij, prek interoperabilnih in inteligentnih sistemov upravljanja prometa za vsa prevozna sredstva, kar bo privedlo do napredka na področju logistike in spreminjanja vedenjskih vzorcev;

- promocija konkurenčnosti EU v digitalni družbi s hitrejšim dostopom do informacij in novimi zanesljivimi načini komuniciranja, medsebojnega povezovanja in širjenja znanja, kar omogoča internet prihodnosti;
- izboljšanje preskrbe s hrano, proizvedeno s kmetijskimi in predelovalnimi metodami, ki učinkovito izrabljajo vire, so produktivne in izločajo malo toplogrednih plinov;
- izboljšanje kakovosti življenja starajoče se družbe z npr. novimi inovativnimi rešitvami za klinične teste, diagnostične teste in metode zdravljenja za starostne bolezni z uporabo novih inovativnih rešitev, temelječih na informacijskih in komunikacijskih tehnologijah, ter z razvojem in uvedbo izvirnih proizvodov, pripomočkov in storitev, posebej prilagojenih za starejše.

Začelo se je že pripravljalo delo za oblikovanje posebnih partnerstev na področju zdravega staranja, učinkovite rabe vode, surovinami za neenergetske namene, pametne mobilnosti, kmetijske produktivnosti in trajnostne proizvodnje ter na področju pametnih mest, prijetnih za življenje, ki združujejo energetske učinkovit in čist transport ter hiter internet (glej Prilogo III).

Vendar so partnerstva za inovacije izvorni koncept, ki ga želi Komisija pred oblikovanjem verige partnerstev najprej preskusiti na pilotnem partnerstvu. Takšno pilotno partnerstvo bo pomagalo oceniti dodano vrednost koncepta, zanimanje in zaveze vseh ključnih zainteresiranih strani ter zagotoviti vpogled, kako najbolje pripraviti delovne svežnje in zagotoviti učinkovito upravljanje.

Zaradi družbenega pomena, stanja pripravljenosti in reprezentativnosti koncepta partnerstva predlaga Komisija kot pilotni projekt oblikovati partnerstvo za dejavno in zdravo staranje. Cilji partnerstva naj bi državljanom omogočili, da s podaljšanjem povprečnih let zdravega življenja za dve leti živijo zdravo dlje in neodvisno, ter z doseganjem tega cilja izboljšali vzdržnost in učinkovitost naših socialnih in zdravstvenih sistemov ter oblikovali trg EU in globalni trg za inovativne proizvode in storitve z novimi priložnostmi za podjetja EU do leta 2020. Več podrobnosti o predlaganem pilotnem projektu o dejavnem in zdravem staranju je na voljo v Prilogi III.

Leto 2011 bo „testno obdobje“ za partnerstva. Komisija bo do konca leta 2010 pripravila obsežen komplet izbirnih meril ter strog in pregleden izbirni postopek za prihodnja partnerstva. Ta merila in izbirni postopek se bodo lahko uporabljala od januarja 2011. Februarja leta 2011 bo Komisija na podlagi tega postopka, uporabe teh meril in potrditve pripravljenosti za oblikovanje partnerstev na področjih, kot so energija, „pametna mesta“, trajnostna preskrba s surovinami, učinkovita raba vode, pametna mobilnosti ter kmetijska produktivnost in trajnostna proizvodnja, začela predstavljati predloge za partnerstva, ki izpolnjujejo merila drugih institucij, kot del izvajanja strategije Evropa 2020 v skladu s ciljem doseganja nizkoogljičnega, energetske učinkovitega gospodarstva z močno industrijskim temeljem.

Komisija bo junija leta 2011 predstavila Sporočilo o uradni predstavitvi predlogov za partnerstva in določitvi upravljanja, financiranja in izvajanja ureditev. Na koncu „testnega obdobja“, tj. do konca leta 2011, bo Komisija pregledala in ocenila učinkovitost pristopa, temelječega na partnerstvih, in odločila, ali namerava nadaljevati s takšnim pristopom in na kakšen način, zlasti v okviru podpore naslednjemu okvirnemu programu za raziskave.

Zaveze Unije inovacij:

29. Svet, Parlament, države članice, industrija in druge zainteresirane strani so pozvane, da podprejo koncept partnerstev za inovacije in navedejo oprijemljive zaveze za uspešno izvajanje koncepta. Komisija poziva vse zainteresirane strani, da se zavežejo k povezovanju prizadevanj in sredstev za doseganje nameranih ciljev partnerstev.

Komisija pozdravlja vsa mnenja in ideje o področjih, ki se obravnavajo kot mogoča prihodnja partnerstva, ter druga morebitna področja, ki ustrezajo merilom uspešnosti.

Kot prvi konkreten korak bo Komisija začela pripravljati oblikovanje pilotnega partnerstva za dejavno in zdravo staranja v začetku leta 2011. Ob upoštevanju mnenj Parlamenta in Sveta ter predlogov drugih zainteresiranih strani bo predloge za druga partnerstva predstavila leta 2011.

6. VEČANJE VPLIVA NAŠIH POLITIK Z ZUNANJIM SODELOVANJEM

Konkurenčna tekma za znanje in trge postaja vse bolj globalna. Odločitve zasebnega sektorja o vlaganju v raziskave, razvoj in inovacije se sprejemajo na globalni ravni. Evropa zaostaja v tej globalni konkurenčni tekmi. Opisani ukrepi Unije inovacij so zasnovani tako, da spremenijo ta trend in povečajo privlačnost Evrope za podjetja in vlagatelje.

Uspeh Evrope je odvisen od njene sposobnosti, da spremeni trend „bega možganov“ v zadnjih desetletjih in da privabi najbolj nadarjene. Evropske univerze in raziskovalni inštituti vsako leto podelijo tujim državljanom na tisoče diplom na področju naravoslovja, elektrotehnike in strojništva. Tem ljudem je treba v okviru znanstvenih vizumov²⁷ in sistema „modra karta“ dati možnost, da ostanejo v Evropi. Poleg podelitve potrebnih pravnih pravic jih je treba prepričati, da so Evropske univerze, raziskovalna središča in inovacijski grozdi okoli njih svetovno priznani kraji in da so delovni in življenjski pogoji privlačni.

Da je lahko Evropa uspešna v tem globalnem boju za odličnost, mora dodatno okrepiti svoje mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologij. Raziskovalni programi EU so že med najbolj odprtimi na svetu. Evropski trgi so tudi med najbolj odprtimi na svetu, kar daje vlagateljem dostop do povezanega in konkurenčnega notranjega trga s 500 milijoni potrošniki, ki temelji na jasnih, predvidljivih in pravičnih pravilih.

To odprtost je treba prenesti v naše sodelovanje s tretjimi državami na področju znanosti in tehnologij. Mednarodno sodelovanje mora biti del celovitega pristopa k prenosu rezultatov skupnih projektov na področju raziskav in razvoja ali inovacij na trg. To pomeni zlasti ponudbo enakovredne zaščite pravic intelektualne lastnine, odprti dostop za interoperabilne standarde, nediskriminacijska javna naročila in odpravo drugih nefizičnih ovir za trgovino v skladu z mednarodnimi standardi.

Evropa mora delovati enotno, da lahko doseže takšno globalno enakovredno območje za raziskave in inovacije. Trenutno se zdi, kot da naše države članice, regije ali celo lokalni

²⁷ Direktiva Sveta 2005/72/ES (UL L 289/15 z dne 3.11.2005), vključno s priporočilom ES o kratkoročnih vizumih za raziskovalce.

organi tekmujejo med seboj glede sporazumov za znanstveno sodelovanje, dejavnosti in urade v drugih gospodarstvih. To vodi v razpršenost in razdrobljenosti prizadevanj. Prav tako slabi prednost Evrope pri pogajanjih z našimi glavnimi partnerji o enakovrednem dostopu do trga. Nedavni napredek pri evropskem okviru za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in raziskav ter strateški forum za mednarodno sodelovanje je zato treba pospešiti.

In končno so številni, če ne celo vsi, družbeni izzivi, na katere se morajo osredotočiti evropska prizadevanja na področju raziskav in razvoja, globalni. V boju s temi izzivi je treba prizadevanja razdeliti po vsem svetu.²⁸ Tako je na primer le z globalnim sodelovanjem mogoče zbrati obsežna finančna sredstva za naložbe v glavne raziskovalne infrastrukture.

Zaveze Unije inovacij

- 30.** Evropska unija in njene države članice morajo do leta 2012 vzpostaviti povezane politike za **zagotovitev, da glavni akademiki, raziskovalci in inovatorji bivajo in delajo v Evropi, in da se za delo v Evropi privabi zadostno število visoko usposobljenih državljanov tretjih držav.**
- 31.** **Evropska unija in njene držav članice morajo sodelovanje s tretjimi državami na področju znanosti obravnavati kot vprašanje vzajemnega pomena in razvijati skupne pristope. To bi moralo prispevati h globalnim pristopom in rešitvam na družbene izzive in k vzpostavitvi enakovrednih pravil** (odstranitev ovir za dostop do trga, poenostavljena standardizacija, zaščita pravic intelektualne lastnine, dostop do naročil itd.). Komisija bo leta 2012 v okviru Skupnega raziskovalnega prostora predlagala skupne prednostne naloge EU in držav članic na področju znanosti in tehnologij, ki bodo usklajena stališča ali skupne pobude v zvezi s tretjimi državami in bodo gradila na delu strateškega foruma za mednarodno sodelovanje. Medtem morajo EU in države članice pri pripravi sporazumov na področju znanosti in tehnologij ter načrtovanju dejavnosti s tretjimi državami delovati usklajeno. Preučena bo tudi možnost vseobsegajočih sporazumov med EU in državami članicami ter tretjimi državami.
- 32.** Evropska unija mora okrepiti svoje sodelovanje pri izgradnji globalnih raziskovalnih infrastruktur. Do leta 2012 **je treba sprejeti sporazum z mednarodnimi partnerji o razvoju raziskovalnih infrastruktur, vključno z infrastrukturami za informacijske in komunikacijske tehnologije, ki se lahko zaradi stroškov, zapletenosti in/ali zahtev za interoperabilnost lahko razvijejo le na globalni ravni.**

7. URESNIČEVANJE NAČRTA

Preoblikovanje EU v dejansko Unijo inovacij zahteva dolgoletna in trajna prizadevanja, tesno sodelovanje in učinkovito izvajanje na vseh ravneh (EU, nacionalno, lokalno). Za vsakega sodelujočega pri Uniji inovacij je treba natančno opredeliti vloge in odgovornosti, za preprečevanje zaostanka pa je treba vzpostaviti trdne mehanizme spremljanja.

²⁸ Pri tem ima razvojna politika EU pomembno vlogo.

7.1. Reforma raziskovalnih in inovacijskih sistemov

Čeprav so ukrepi na ravni EU pomembni, sta kakovost nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov ter njihovo medsebojno sodelovanje in sodelovanje z EU še vedno ključni za spodbujanje zmožnosti in pripravljenosti podjetij in državljanov, da vlagajo. Potrebne so korenite reforme nacionalnih in regionalnih politik.

Da bi pomagala državam članicam pri pripravi teh reform v okviru omejenih proračunskih sredstev, je Komisija zbrala razpoložljive dokaze in opredelila instrumente politike, ki so običajno prisotni v dobro delujočih sistemih. Predstavljeni so v Prilogi I. Številni mehanizmi so že upoštevani v zavezah politike, predlaganih v tem sporočilu. Države članice so pozvane, da pri obsežni samooceni svojih raziskovalnih in inovacijskih sistemov uporabijo opredeljene mehanizme politike in nato v svojih nacionalnih reformnih programih v okviru strategije Evropa 2020, ki morajo biti pripravljene do aprila leta 2011, opredelijo ključne reforme. Instrumenti politike so lahko pomembni tudi za države kandidatke in potencialne države kandidatke.

Komisija bo uporabila opredeljene instrumente politike za podlago pri podpiranju nadaljnjih izmenjav najboljših praks med državami članicami in za izboljšanje orodij za poročanje o politikah (npr. Trendchart in ERA-WATCH). Pripravljena je tudi podpirati posebne nacionalne preglede, pri katerih so sodelovali mednarodni strokovnjaki. Komisija si bo zlasti prizadevala za novo strateško partnerstvo z OECD.

Komisija meni, da bi Svet (za konkurenčnost) lahko imel novo vlogo pri spremljanju napredka držav članic pri njihovih reformah inovacij kot del celovitega gospodarskega sodelovanja v okviru strategije Evropa 2020 („Evropski semester“),

33. Države članice so pozvane, da opravijo samoocene na podlagi instrumentov politike iz Priloge 1, in opredelijo ključne izzive in kritične reforme kot del svojih nacionalnih reformnih programov. Komisija bo podpirala ta postopek z izmenjavo najboljših praks, strokovnim pregledom in razvojem zbirke dokazov. Uporabljala jih bo tudi pri lastnih pobudah za raziskave in razvoj. Napredek se bo spremljal v okviru celovitega gospodarskega sodelovanja („Evropski semester“).

7.2. Merjenje napredka

Napredek pri doseganju Unije inovacij bi moral meriti Evropski svet z dvema glavnima kazalnikoma: cilj doseganja naložb v raziskave in razvoj ter novi kazalnik inovacij, kot ga je zahteval Evropski svet.²⁹

Za pomoč Komisiji pri pripravi odgovorov na zahteve Evropskega sveta je bila ustanovljena delovna skupina na visoki ravni, sestavljena iz vodilnih inovatorjev v podjetjih in ekonomistov. Naloga delovne skupine so, da poišče kazalnike, ki bi najbolje odražali intenzivnost raziskav, razvoja in inovacij, ter se hkrati izogibali podvojevanju. Cilj je doseči 3-odstotne naložbe v raziskave in razvoj pri osredotočanju na rezultate in vplive ter ob tem zagotavljati mednarodno primerljivost.

²⁹ Sklepi Evropskega sveta z dne 25. in 26. marca 2010 (EUCO 7/10).

Delovna skupina je sklenila³⁰, da je treba nujno izboljšati dostopnost podatkov ter obseg in kakovost kazalnikov za merjenje in spremljanje uspešnosti inovacij, od tehnoloških inovacij do drugih oblik inovacij (npr. inovacije v javnem sektorju). Delovna skupina je preučila dve možnosti: tri takoj dostopne kazalnike (število vlog za registracijo patentov, prispevek srednje- in visokotehnoloških proizvodov na trgovinsko bilanco ter delež zaposlenih v dejavnostih z intenzivno uporabo znanja) in en samostojni kazalnik (ki meri uspešnost razvoja in dinamičnosti inovativnih podjetniških dejavnostih). Čeprav so podatki o demografiji podjetij načeloma dostopni, bi razvoj kazalnika, ki bi meril delež hitrorastočih, inovativnih podjetij v gospodarstvu, zahteval dodatno delo, ki bi lahko trajalo dve leti.

Po preučitvi sklepov delovne skupine je Komisija sklenila predlagati samostojni kazalnik, tj. število hitrorastočih, inovativnih podjetij, kar najbolje ustreza zahtevi Evropskega sveta, čeprav bo njegov razvoj zahteval dve leti. Ta kazalnik je dobro merilo dinamičnosti gospodarstva in zajema pomemben del našega gospodarstva, ki mora biti motor rasti in ustvarjanja delovnih mest, usmerjen je na cilje in odseva vpliv okvirnih pogojev na inovacije, na katere lahko vplivajo oblikovalci politike na ravni EU in nacionalni ravni. Prav tako je osredotočen na kritično vrzel, ki jo mora EU premostiti, če želi dohiteti vodilne na svetu na področju inovacij.

Komisija je tudi prepričana, da so za natančno spremljanje napredka potrebni številni kazalniki, ker so inovacije večplastno področje. Na podlagi Evropskega sistema kazalnikov uspešnosti inovacij je tako pripravila Sistem kazalnikov uspešnosti za raziskave in inovacije v Uniji, ki bo zagotavljal s kazalniki podprto primerjavo uspešnosti EU in držav članic, vključno s tistimi kazalniki, ki jih je opredelila delovna skupina na visoki ravni. Seznam kazalnikov je naveden v Prilogi II. Čeprav so bili pri tem uporabljeni najboljše razpoložljivi statistični viri, je za razvoj kazalnikov, ki bi merili netehnološke inovacije, oblikovanje, inovacije na področju storitev in uspešnost na regionalni ravni, potrebno dodatno delo.

34. Komisija bo začela potrebno delo za razvoj novega kazalnika, ki bo meril delež hitrorastočih inovativnih podjetij v gospodarstvu. Pri tem bo potrebno popolno sodelovanje z državami članicami in mednarodnimi partnerji. Komisija bo ob upoštevanju teh zavez predložila potrebne predloge in sprejela nujne ukrepe za razvoj tega kazalnika v naslednjih dveh letih, ter po potrebi sodelovala z OECD, tako da lahko ta s časom postane nov vodilni kazalnik, s katerim se bo lahko kot del strategije Evropa 2020 primerjala uspešnost EU v primerjavi z njenimi glavnimi trgovinskimi partnericami.

- **Komisija bo takoj začela spremljati celotni napredek v zvezi z uspešnostjo inovacij z uporabo Sistema kazalnikov uspešnosti za raziskave in inovacije v Uniji (glej Prilogo II).**

7.3. Skupna zaveza za uresničevanje Unije inovacij

Skupna prizadevanja institucij EU in drugih zainteresiranih strani bodo ključna za uspeh Unije inovacij.

Evropski svet mora dati smer in politično spodbudo kot del strategije Evropa 2020.

Svet mora imeti vodilno vlogo pri sprejemanju potrebnih ukrepov za izboljšanje okvirnih pogojev EU. Po začetku oblikovanja evropskih partnerstev za inovacije mora zagotoviti

³⁰ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/geoghegan-quinn/hlp/index_en.htm.

razmere, ki bodo omogočale njihov uspeh. Komisija predlaga, da se Svet sestane enkrat na semester kot „Svet za inovacije“, ki se ga udeležijo pristojni ministri, da analizira napredek in opredeli območja, ki potrebujejo nov zagon.

Evropski parlament je pozvan, da prednostno obravnava predloge in pobude za Unijo inovacij, vključno z opredelitvijo in uspehom evropskih partnerstev za inovacije. Komisija bi pozdravila načrt, da Parlament enkrat letno organizira obširno politično razpravo o napredku z nacionalnimi poslanci in zainteresiranimi stranmi, na kateri bi se opredelila ključna sporočila in ohranila visoka politična pomembnost Unije inovacij.

Evropska komisija bo pripravila pobude, opisane v sporočilu o Uniji inovacij. Državam članicam bo pomagala pri reformi njihovih sistemov in sprejemala bo pobude za spodbujanje izmenjave dobrih praks na vseh ravneh. Razširila bo pooblastila Odbora za evropski raziskovalni prostor in vanj vključila vidne osebnosti iz sveta podjetništva in financ ter mlade raziskovalce in inovatorje, ki bodo neprekinjeno ocenjevali napredek Unije inovacij ob upoštevanju novih trendov ter zagotavljali priporočila o prednostnih nalogah in ukrepih. Komisija bo sistematično spremljala napredek in enkrat letno poročala o doseženem napredku. Po potrebi po uporabila svoje pristojnosti iz Pogodbe in državam članicam predlagala posebej prilagojena priporočila za to področje ter jim tako pomagala pri reformah.

Države članice (in njihove regije) morajo zagotoviti, da so vzpostavljene ustrezne strukture upravljanja tam, kjer jih še ni. Opraviti morajo podrobne samoocene in poiskati načine za reformo svojih sistemov za spodbujanje odličnosti, tesnejšega sodelovanja in pametne specializacije z vidika EU. V skladu s prednostnimi nalogi iz strategije Evropa 2020 morajo pregledati svoje operativne programe, ki jih sofinancirajo strukturni skladi, in si prizadevati za dodelitev dodatnih sredstev raziskavam in inovacijam. V nacionalnih reformnih programih, ki morajo biti pripravljene do aprila leta 2011, morajo opredeliti posebne korake, ki jih bodo sprejele, do kdaj jih bodo sprejele in, če so potrebni izdatki, kako bodo ti koraki financirani. Nov odbor za evropski raziskovalni prostor mora biti pristojen za spodbujanje napredka v državah članicah pri izvajanju načrta Unije inovacij. Zagotavljati mora potrebno sodelovanje ministrov za gospodarstvo in sodelovati s Skupino za podjetniško politiko.

Zainteresirane strani, tj. podjetja, lokalni organi, socialni partnerji, združenja in nevladne organizacije, so pozvani k podpori Unije inovacij. Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij sta pozvana, da pri organizacijah in telesih, ki jih zastopata, spodbujata podporo in ustvarjanje novih pobud ter pomagata širiti najboljše prakse.

Komisija bo omogočala razpravo in izmenjavo idej in najboljših praks prek spletne razprave in socialnega mreženja na temo Unije inovacij.

Komisija bo vsako leto v okviru predlagane razprave Evropskega parlamenta organizirala Konvencijo o inovacijah, na kateri se bo razpravljalo o napredku Unije inovacij, in tako dodatno spodbudila to spremembo k inovacijam usmerjenih zamisli. Konvencije naj bi se udeležili ministri, evropski poslanci, poslovni voditelji, dekani univerz in vodje raziskovalnih središč, bankirji, vlagatelji tveganega kapitala, vodilni raziskovalci, inovatorji in ne nazadnje evropski državljani.

PRILOGA I Orodje za samoocenjevanje:
Lastnosti uspešnih nacionalnih in regionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov

1. **Spodbujanje raziskav in inovacij velja za ključni instrument politike za povečanje konkurenčnosti in ustvarjanje delovnih mest, za reševanje glavnih družbenih izzivov in izboljšanje kakovosti življenja, s čimer je javnost tudi seznanjena.**
 - Javno ukrepanje na vseh ustreznih področjih politike, vključno z izobraževanjem in usposabljanjem, delovanjem trgov izdelkov in storitev, finančnimi trgi, trgi dela, podjetništvom in poslovnim okoljem, industrijsko politiko, kohezijo/prostorskim načrtovanjem, infrastrukturo/IKT in obdavčenjem, in tudi na vseh drugih ravneh se oblikuje in izvaja v strateškem, skladnem in integriranem okviru, usmerjenem v spodbujanje inovacij ter okrepitevi baze znanja in temeljnih raziskav.
 - Kadar so politike in financiranje osredotočene na posebne prednostne naloge, so te vse bolj usmerjene v reševanje glavnih družbenih izzivov, na primer učinkovitost izrabe virov, podnebne spremembe, zdravje in staranje, ter v črpanje konkurenčne prednosti iz odkritih novih rešitev.
2. **Oblikovanje in izvajanje raziskovalnih in inovacijskih politik se usmerja na najvišji politični ravni in temelji na večletni strategiji. Politike in instrumenti so namenjeni izkoriščanju sedanjih ali novih nacionalnih/regionalnih prednosti v okviru EU („pametna specializacija“)**
 - Učinkovita in stabilna osrednja struktura, ki se običajno upravlja na najvišji politični ravni, določa širše usmeritve politik na večletni osnovi in zagotavlja trajnostno in ustrezno usklajeno izvajanje. To strukturo podpirajo mreže vseh zadevnih zainteresiranih strani, kot so industrija, regionalni in lokalni organi, parlamenti in državljani, s čimer se spodbujata inovacijska kultura in gradnja medsebojnega zaupanja med znanostjo in družbo.
 - Preden se z večletno strategijo določi omejeno število prednostnih nalog, je treba opraviti mednarodno analizo prednosti in pomanjkljivosti na nacionalni in regionalni ravni, analizo novih priložnosti („pametna specializacija“) in analizo razvoja trga ter zagotoviti predvidljivo politiko in proračunski okvir. Strategija ustrezno odraža prednostne naloge EU in se tako izogiba nepotrebni podvojevanju in razdrobljenim prizadevanjem, hkrati pa si aktivno prizadeva izkoristiti priložnosti za skupne programe in čezmejno sodelovanje ter obseg učinkov instrumentov EU. Dvostransko sodelovanje z državami nečlanicami EU temelji na jasni strategiji in se po potrebi uskladi z drugimi državami članicami.
 - Vzpostavljen je učinkovit sistem spremljanja in pregleda, ki v celoti izkorišča kazalnike rezultatov, mednarodne primerjalne analize in orodja za naknadno vrednotenje.
3. **Inovacijska politika se izvaja v širšem smislu in presega tehnološke raziskave in njene uporabe.**

- Aktivno se spodbuja širši koncept inovacij, vključno z inovacijami v storitvah, izboljšavami postopkov in spremembami v organizaciji, poslovnih modelih, trženju, trženju blagovnih znamk in oblikovanju, med drugim s povečanjem interdisciplinarnega dela, v katerem so kot pomembni del odprtih inovacij vključene skupine uporabnikov ali potrošnikov.
- Politiki ponudbe in povpraševanja se razvijata enakomerno, saj temeljita na absorpcijski sposobnosti enotnega trga in jo tudi povečujeta.

4. Zadostne in predvidljive javne naložbe v raziskave in inovacije se zlasti osredotočajo na spodbujanje zasebnih naložb.

- Priznava se, da ima javno financiranje pomembno vlogo pri zagotavljanju infrastrukture visokokakovostnega znanja in pri spodbujanju ohranjanja odličnosti na področju izobraževanja in raziskav, vključno z dostopom do raziskovalnih infrastruktur svetovne kakovosti, izgradnjo zmogljivosti na področju znanosti in tehnologije na regionalni ravni ter podporo inovacijski dejavnosti zlasti v obdobju gospodarske recesije. Zato imajo javne naložbe na področju izobraževanja, raziskav in inovacij prednost in proračunska sredstva v okviru večletnih načrtov, da se zagotovi predvidljivost in dolgoročni učinek ter po potrebi črpanje iz strukturnih skladov.
- Javno financiranje je namenjeno spodbujanju večjih naložb iz zasebnega sektorja. Izkoristijo in sprejmejo se inovativne finančne rešitve (npr. javno-zasebna partnerstva) in uporaba davčnih spodbud. Izvedejo se reforme, ki odražajo spremenjene pogoje in zagotovijo optimalno donosnost naložb.

5. Odličnost je ključno merilo za raziskovalno in izobraževalno politiko.

- Finančna sredstva za raziskave se vedno bolj dodeljujejo na podlagi konkurenčnosti, ravnotežje med financiranjem raziskav s strani institucij in financiranjem na podlagi projektov pa je jasno utemeljeno. Inštituti se vrednotijo na podlagi mednarodno priznanih meril, projekti pa so izbrani na podlagi kakovosti predlogov in pričakovanih rezultatov ter so predmet zunanjega strokovnega pregleda. Omogočeno je financiranje raziskovalcev prek meja in izven inštitutov. Rezultati javno financiranih raziskav so zaščiteni in objavljeni tako, da se spodbudi njihovo izkoriščanje.
- Visokošolske ustanove in raziskovalni inštituti so dovolj neodvisni, da lahko organizirajo svoje dejavnosti na področju izobraževanja, raziskav in inovacij, uporabijo odprte metode zaposlovanja in izkoristijo alternativne vire financiranja, kot je filantropija.
- Pravni, finančni in družbeni okviri za kariero raziskovalca, vključno z doktorskim študijem, v primerjavi z mednarodnimi standardi, zlasti tistimi iz ZDA, omogočajo privlačne pogoje tako za moške kot ženske. Sem spadajo ugodni pogoji za uskladitev zasebnega in poklicnega življenja ter poklicni razvoj in izobraževanje. Obstajajo tudi privlačne spodbude za mednarodno najbolj nadarjene.

6. Sistemi za izobraževanje in usposabljanje omogočajo pravo kombinacijo znanja.

- Vzpostavljene so politike in spodbude, ki zagotavljajo zadostno število (po)diplomskih študentov naravoslovja, tehnologije, elektrotehnike, strojništva in matematike ter ustrezno kombinacijo znanja in spretnosti med populacijo (vključno s sistemi za poklicno izobraževanje ter izobraževanje in usposabljanje) v srednjem do dolgoročnem obdobju.
- Namen učnih načrtov za izobraževanje in usposabljanje je, da se ljudem zagotovi možnost učenja in razvoja prečnih usposobljenosti, kot je kritično razmišljanje, reševanje problemov, ustvarjalnost, skupinsko delo ter medkulturno znanje in komunikacijske sposobnosti. Posebna pozornost je namenjena pomanjkljivemu inovativnemu znanju. Izobraževanje in usposabljanje na področju podjetništva je široko dostopno ali vključeno v učni načrt. V ta namen se aktivno spodbujajo partnerstva med formalnim izobraževanjem in drugimi sektorji.

7. Aktivno se spodbujajo partnerstva med visokošolskimi ustanovami, raziskovalnimi središči in podjetji na nacionalni in mednarodni ravni.

- Prizadevanja za raziskave so, kadar je to mogoče, podprte z instrumenti, ki podpirajo trženje inovativnih idej. Vzpostavljeni so politike in instrumenti, kot so inovativni grozdi ali grozdi znanja, platforme za prenos znanja in sistemi kuponov, da se spodbudita sodelovanje in izmenjava znanja ter oblikuje primernejše poslovno okolje za mala in srednja podjetja.
- Raziskovalci in inovatorji lahko enostavno prehajajo iz javnih v zasebne inštitute in obratno. Lastništvo pravic intelektualne lastnine je natančno določeno, vzpostavljeni so sistemi za izmenjavo in podporo, da se olajša prenos znanja in oblikovanje odcepljenih univerz ter da privabijo (tvegani) kapital in poslovne angele.
- Za oblikovanje in delovanje nadnacionalnih partnerstev in sodelovanj ni nobenih ovir.

8. Okvirni pogoji spodbujajo poslovne naložbe v raziskave in razvoj, podjetništvo in inovacije.

- Politike za spodbujanje inovacij, podjetništva in povečanje kakovosti poslovnega okolja so med seboj tesno povezane.
- Vzpostavljeni so ugodni pogoji za spodbujanje rastočega in trdnega trga tveganega kapitala, zlasti za naložbe v zgodnji fazi.
- V skladu z Zakonom za mala podjetja za Evropo³¹ so pravila za ustanovitev in poslovanje malih in srednjih podjetij preprosta in oblikovana. Pravni okvir je pregleden in posodobljen. Pravila se ustrezno izvajajo. Trgi so dinamični in konkurenčni. Spodbuja se pripravljenost za tveganje. Predpisi o plačilni nesposobnosti podpirajo finančno reorganizacijo podjetij. Podjetniki, ki s prvo naložbo niso uspeli, niso diskriminirani.

³¹ „Najprej pomisliti na male.“ „Zakon za mala podjetja“ za Evropo. COM(2008) 374.

- Vzpostavljen je uspešen, dosegljiv in učinkovit sistem za zaščito intelektualne lastnine, ki spodbuja inovacije in ohranja spodbude za naložbe. Trg za inovativne izdelke in storitve se ves čas posodablja z učinkovitim sistemom za določanje standarda.

9. Javna podpora za raziskave in inovacije v podjetjih je preprosta, zlahka dostopna in visokokakovostna.

- Obstaja omejeno število dobro usmerjenih, med seboj jasno ločenih in zlahka dostopnih podpornih programov v skladu s podporo na ravni EU, ki obravnavajo natančno opredeljene vzroke nedelovanja trga, da se zagotovi zasebno financiranje inovacij.
- Finančna podpora je prilagojena potrebam podjetij, zlasti malih in srednjih podjetij. Poudarek je zlasti na rezultatih in ne vložkih in nadzoru. Birokracija je zmanjšana na minimum, izbirna merila so jasna, čas sklepanja pogodb in plačil so prav tako čim krajša. Programi financiranja se redno vrednotijo in primerjajo s podobnimi programi v drugih državah.
- Nacionalno financiranje se določa po mednarodnih postopkih vrednotenja in spodbuja nadnacionalno sodelovanje. Pravila, postopki in časovni raspored so usklajeni, da se olajša sodelovanje v programih EU in sodelovanje z drugimi državami članicami.
- Pogosto imajo mlada inovativna podjetja na voljo posebno podporo, ki jim omogoča hitro trženje idej in spodbujanje internacionalizacije.

10. Javni sektor je že sam po sebi gonilna sila inovacij.

- Javni sektor zagotavlja pobude za spodbujanje inovacij znotraj svojih organizacij in pri izvajanju javnih storitev.
- Javna naročila se aktivno uporabljajo za inovativne rešitve, da se izboljšajo javne storitve, vključno z namenskimi sredstvi. Ponudbe temeljijo na specifikacijah uspešnosti na podlagi rezultatov, pogodbe pa se dodelijo na podlagi kakovostnih meril, ki so v prid inovativnim rešitvam, npr. oceni življenjskega kroga, in ne le najnižji ceni. Izkoristijo se možnosti za skupna naročila.
- Podatki v državni lasti se dajo na voljo kot vir za inovacije.

PRILOGA II

Sistem kazalnikov uspešnosti za raziskave in inovacije

Spodnji seznam kazalnikov bo zagotovil osnovo za letni pregled uspešnosti kot dela spremljanja Unije inovacij. Za vsako državo članico, Evropsko unijo in glavne države nečlanice bodo predstavljeni zadnji razpoložljivi statistični podatki. Prizadevalo se bo, da bodo podatki na voljo na regionalni (tj. subnacionalni) ravni za države članice. Sistem se bo obnavljal do leta 2020 in se bo redno pregledoval glede na razpoložljive nove vire podatkov in/ali nove usmeritve politik. Komisija si bo v sistem prizadevala vključiti dodaten kazalnik uspešnosti, ki bo odražal spol.

Kazalnik	Vir podatkov
DEJAVNIKI	
Človeški viri	
1.1.1 Novi doktorji znanosti (ISCED 6) na 1 000 prebivalcev, starih 25–34*	Eurostat
1.1.2 Odstotek prebivalcev, starih 30–34 let, z zaključeno terciarno izobrazbo*	Eurostat
1.1.3 Odstotek mladih, starih 20–24 let, z vsaj višjo srednješolsko izobrazbo*	Eurostat
Odprti, odlični in privlačni raziskovalni sistemi	
1.2.1 mednarodna znanstvena soobjava na milijon prebivalcev	Thomson/Scopus
1.2.2 Znanstvene objave med 10 % najbolj citiranimi objavami na svetu kot % skupnih znanstvenih objav države	Thomson/Scopus
1.2.3 Doktorski študenti držav nečlanice ³² na milijon prebivalcev	Eurostat/OECD
Financiranje in podpora	
1.3.1 Javni izdatki za raziskave in razvoj kot % BDP	Eurostat
1.3.2 Tvegani kapital (zgodnja faza, razširitvena faza in faza zamenjave) kot % BDP	EVCA/Eurostat
DEJAVNOSTI PODJETJA	
Naložbe podjetja	
2.1.1 Izdatki za raziskave in razvoj v podjetjih kot % BDP	Eurostat
2.1.2 Izdatki za inovacije, ki se ne nanašajo na raziskave in razvoj, kot % prihodkov	Eurostat
Povezave & podjetništvo	
2.2.1 Odstotek inovativnih MSP glede na vse MSP	Eurostat

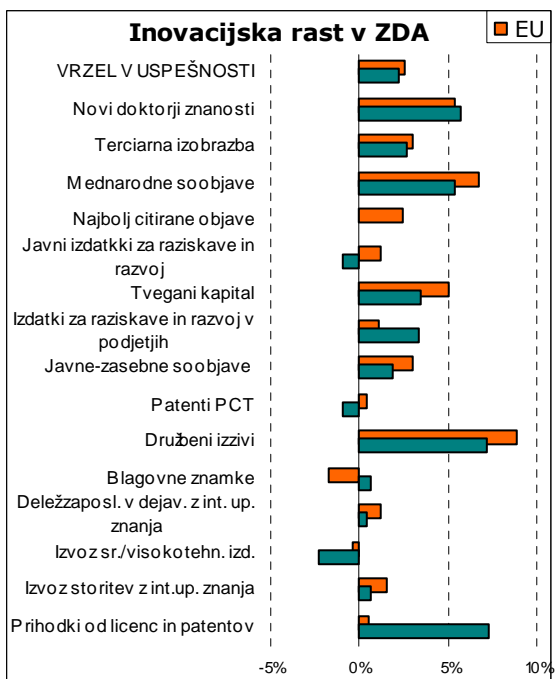
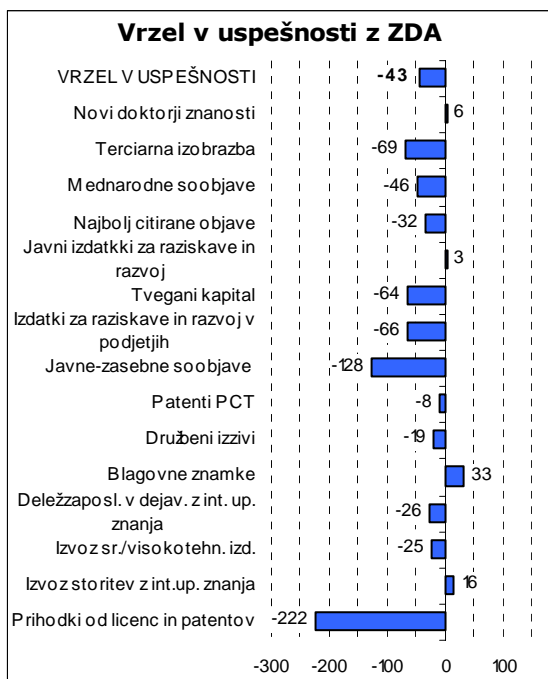
³² Tuji doktorski študenti za neevropske države.

2.2.2 Inovativni MSP v sodelovanju z drugimi kot % MSP	Eurostat
2.2.3 Javne-zasebne soobjave na milijon prebivalcev	Thomson/Scopus
Intelektualna sredstva	
2.3.1 Vloge za patente PCT na milijardo BDP (€ v SKM)	Eurostat
2.3.2 Vloge za patente PCT za družbene izzive na milijardo BDP (€ v SKM) (blažitev podnebnih sprememb, zdravje)	OECD
2.3.3 Blagovne znamke Skupnosti na milijardo BDP (€ v SKM)	OHIM/Eurostat
2.3.3 Oblikovanje v Skupnosti na milijardo BDP (€ v SKM)	OHIM/Eurostat
REZULTATI	
Inovatorji	
3.1.1 Odstotek MSP (več kot 10 zaposlenih) z inovativnimi izdelki in postopki glede na vse MSP	Eurostat
3.1.1 Odstotek MSP (več kot 10 zaposlenih) z inovativnim trženjem ali organizacijo glede na vse MSP	Eurostat
3.1.3 Hitro rastoča podjetja (z več kot 10 zaposlenimi) kot % vseh podjetij ³³	Eurostat
Gospodarski učinki	
3.2.1 Delež zaposlenih v dejavnostih z intenzivno uporabo znanja (proizvodnja in storitve) kot % vseh zaposlenih	Eurostat
3.2.2 Izvoz srednjih in visokotehnoloških končnih izdelkov kot % vseh izvoznih izdelkov	UN/Eurostat
3.2.3 Izvoz storitev z intenzivno uporabo znanja kot % celotnega izvoza storitev	UN/Eurostat
3.2.4 Prodaja inovacij na trgu in inovacij podjetij kot % prihodkov	Eurostat
3.2.5 Prihodki od licenc in patentov iz tujine kot % BDP	Eurostat

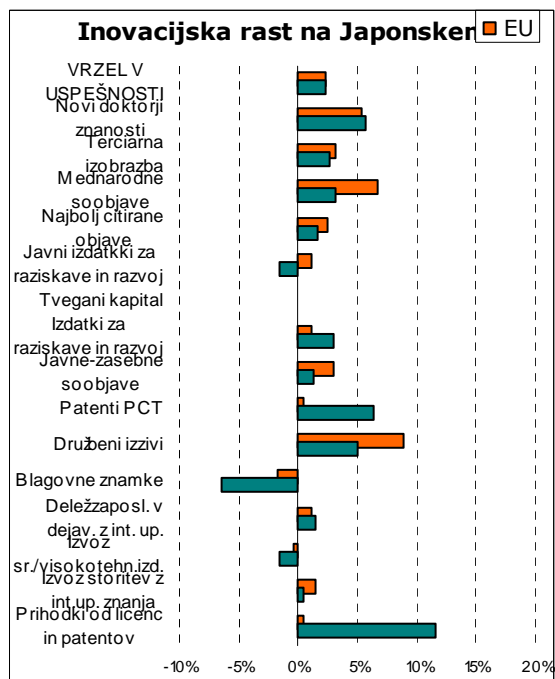
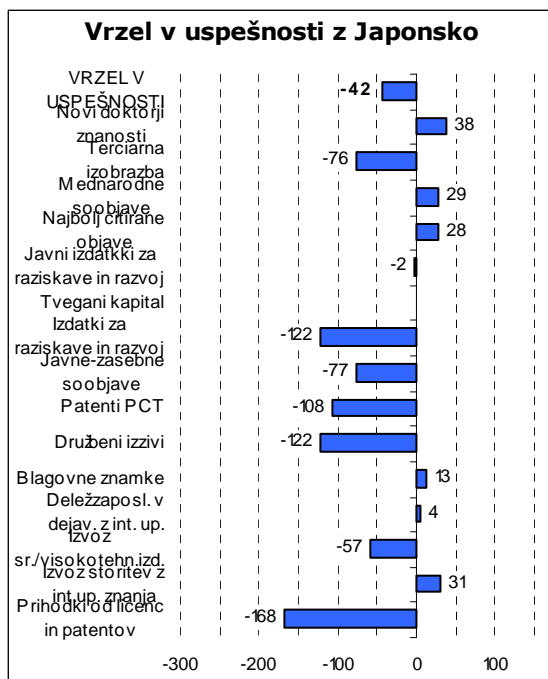
**Za te kazalnike bo zagotovljena razdelitev po spolu.*

³³ Predmet preveritve razpoložljivih podatkov do leta 2010.

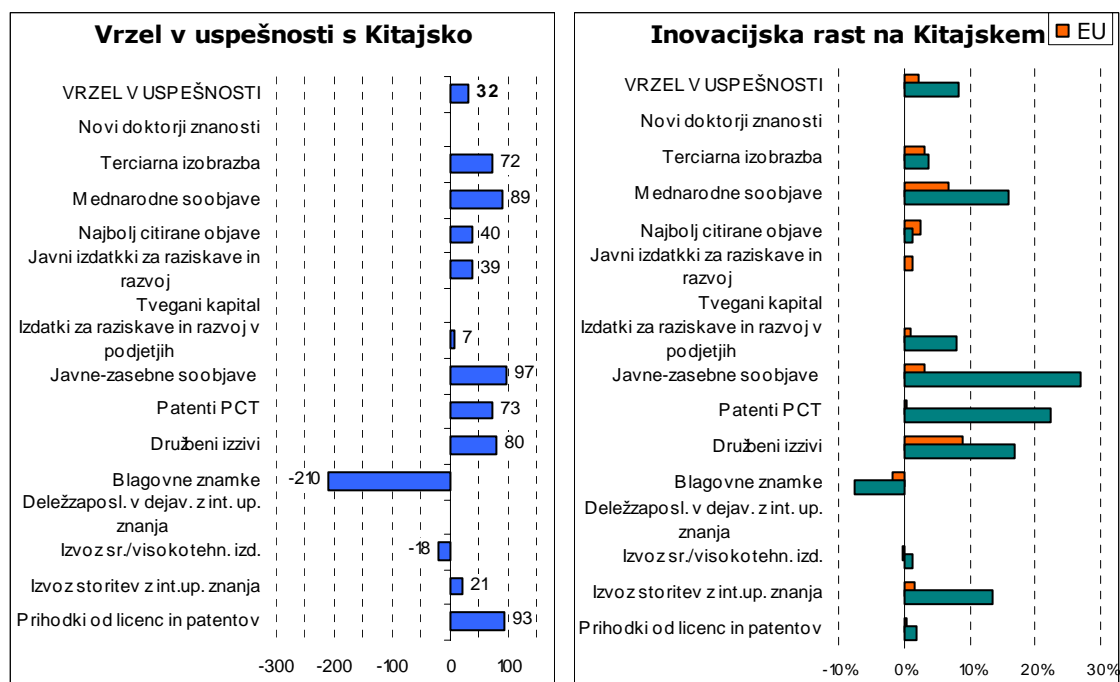
Primerjava med EU in ZDA

Primerjava med EU in Japonsko

Primerjava med EU in Kitajsko

Opomba: primerjave, ki temeljijo na zadnjih razpoložljivih podatkih: 2008 za vse kazalnike, razen: mednarodne soobjave (2009), najbolj objavljene publikacije (2007), javno-zasebne soobjave (2007), patenti PCT (2007), zaposlovanje v dejav. z int. up. znanja (2007). Za Japonsko: podatki za tvegani kapital niso na voljo, zadnji podatki za zaposlovanje v dejav. z int. up. znanja pa je leto 2005. Za Kitajsko: podatki za nove doktorske nazive, tvegani kapital, stroške za patente in zaposl. v dejav. z int. up. znanja niso na voljo.

PRILOGA III
Evropska partnerstva za inovacije
Cilji in obseg pilotnega Evropskega partnerstva za inovacije na področju dejavnega in
zdravega staranja

1. Cilj partnerstva

Zdaj ko se baby boom generacija upokojuje, se populacija, starejša od 60 let, povečuje dvakrat hitreje kot pred letom 2007, tj. za približno dva milijona ljudi na leto. Do leta 2050 se bo število ljudi nad 50 let povečalo za 35 %, število ljudi nad 85 let pa se bo potrojilo. Če se bo pojavnost bolezni v teh starostnih skupinah ohranila kot je zdaj, bo še več milijonov Evropejcev zbolelo za nevrodegenerativnimi boleznimi (Alzheimerjeva in Parkinsonova bolezen), rakom, srčnožilnimi boleznimi in drugimi starostnimi boleznimi. Zato je treba okrepiti prizadevanja za odkrivanje in uporabo presejalnih in diagnostičnih, (neinvazivnih) metod, zdravljenj za preprečevanje, odkrivanje in zdravljenje teh bolezni. Poleg tega imajo inovativne rešitve, vključno z rešitvami na področju IKT in drugih tehnologij, potencial, da zagotovijo visokokakovostno medicino, prilagojeno posamezniku, in zdravstveno/socialno varstvo ter hkrati povečajo učinkovitost naših sistemov zdravstvene nege.

Krčenje deleža aktivne populacije in povečevanja deleža upokojencev z zdravstvenimi težavami bo v naslednjih nekaj letih znatno obremenilo sisteme socialnega varstva. Hkrati reševanje posebnih potreb starejših ljudi odpira nove tržne priložnosti za tiste, ki jim uspe poiskati pametne in inovativne rešitve za izzive, s katerimi se bo soočala starajoča se populacija, kot so socialna izključitev, povečanje pojavnosti padcev in omejena mobilnost. Odkrivanje prodornih rešitev in omogočanje starejšim, da živijo dlje bolj zdravo in neodvisno bo prineslo ne le bistvene družbene, temveč tudi gospodarske koristi.

Cilji partnerstva za inovacije so do leta 2020 omogočiti državljanom, da s podaljšanjem povprečnih let zdravega življenja za dve leti živijo zdravo dlje in neodvisno, ter z doseganjem tega cilja izboljšati vzdržnost in učinkovitost naših socialnih in zdravstvenih sistemov ter oblikovanje trga EU in globalnega trga za inovativne proizvode in storitve z novimi priložnostmi za podjetja EU do leta 2020.

2. Vzpostavitev in uporaba instrumentov

Partnerstvo na področju dejavnega in zdravega staranja:

bo imelo močan poudarek na raziskavah, katerih rezultat bodo, kjer je mogoče, nova zdravila za starejše, nove metode zdravljenja ali diagnostične metode, novi institucionalni ali organizacijski pristopi in nove rešitve, ki bodo omogočale višjo kakovost življenja starejših. Raziskave se lahko spodbujajo z oblikovanjem novih raziskovalnih programov/projektov (z uporabo predkomercialnih naročil) ali z usklajevanjem obstoječih raziskovalnih programov (kot že poteka pri Alzheimerjevi bolezni ali staranju v okviru skupne programske pobude EU).

Predstavitve, pilotni projekti, preskusi z velikim številom obravnavanih, ki bodo vključevali starejše, paciente, negovalno osebje, zdravstvene ustanove, domove za ostarele, infrastrukturo za IKT in druge možnosti bodo v zadostnem obsegu in na usklajen način preskušali rešitve v številnih državah in različnih okvirih. Takšne predstavitve bi morale potekati v različnih krajih in hkrati zagotavljati primerljivost in interoperabilnost. Instrumenti EU in nacionalni

instrumenti, kot so strukturni skladi, Evropska investicijska banka ter nacionalni ali evropski skladi za inovacije, lahko podprejo te dejavnosti.

Hitreje je treba oblikovati potrebne okvirne pogoje in zahteve, ki bodo morali vključevati: izboljšanje pravil za klinične preskuse, hitrejši postopek Evropske agencije za zdravila pri oceni novih zdravil, registracijo patentov in zaščito patentov, regulatorne zahteve, kot so ukrepi za zaščito medicinskih in osebnih podatkov, povračilo stroškov prek nacionalnih zdravstvenih zavarovalnic, usklajena naročila v javnem sektorju (mreže javnih organov), zagotavljanje interoperabilnosti ter določanje standardov in referenčnih specifikacij za novo opremo in storitev na področju telemedicine in neodvisnega življenja, vzpostavitev sklada za inovacije na področju zdravstvene nege in „zdravil sirot“ ter obravnavo morebitnih ovir za dostop na trg tretjih držav.

Opredeliti je treba tudi področja (raziskave in razvoj ter področja, kot so standardizacija), na katerih je sodelovanje s tretjimi državami potrebno ali zaželeno.

Na podlagi tega bi se oblikovalo omejeno število delovnih svežnjev, ki bi predlagali ukrepe za doseganje strateških ciljev:

- odkrivanje in uporaba inovativnih rešitev, kliničnih preskusov, zdravil in zdravil v boju in reševanju kroničnih starostnih bolezni (kot so Alzheimerjeva bolezen, Parkinsonova bolezen, rak, sladkorna bolezen, srčnožilne bolezni in druge bolezni) te hkrati zagotavljati javno podporo raziskavam manj pogostih, redkih ali zelo redkih bolezni, povezanih s starostjo (ki niso deležna zadostne pozornosti zasebnih vlagateljev v raziskave);
- priprava novih inovativnih politik in poslovnih modelov za bolj povezane zdravstvene sisteme in sisteme socialnega varstva za starejše, za izboljšanje zdravstvene nege na domu ali lastne nege ter odkrivanje in uporaba novih inovativnih rešitev (vključno z rešitvami na podlagi IKT) v velikem obsegu za dolgotrajno zdravstveno nego starejših, kot je obravnava kroničnih bolezni. Ta delovni sveženj bo vključeval spodbujanje javnih naročil, k doseganju tega cilja pa bi prispevalo tudi sodelovanje EU pri ocenjevanju zdravstvenih tehnologij. Spodbujanje razvoja in uvedbe inovativnih rešitev, vključno z IKT in drugimi tehnologijami, za izdelke, pripomočke in rešitve, posebej prilagojene starejšim, kot so alarmi in varnostni sistemi, podpora vsakodnevnim dejavnostim, preprečevanje padcev, storitve socialnega vključevanja, roboti za uporabo na domu in poseben dostop do interneta, da bi lahko živeli dejavnejše in bolj neodvisno življenje.

3. Akterji in upravljanje

Za doseganje uspeha namerava Komisija v okviru Partnerstva za inovacije privabiti **vse glavne evropske akterje** na tem področju in od njih zahtevati dejavno in trajno zavezo. To ne bodo le javni organi in regulativni organi EU in držav članic, določevalci standardov in strokovnjaki za naročilo, temveč tudi predstavniki javnih zdravstvenih organov in organov za socialno varstvo, zdravstveni strokovnjaki ter strokovnjaki na področju raziskovanja dejavnega in zdravega staranja. Iz zasebnega sektorja bodo povabljeni predstavniki farmacevtske in biotehnoške industrije, proizvajalci medicinskih pripomočkov in podporne opreme, predstavniki industrije IKT, predstavniki zdravstvenih in socialnih zavarovalnic ter skladi (tvegane) kapitala. V partnerstvu bodo morali imeti pomembno vlogo tudi predstavniki organizacij in združenj starejših ter organizacij za zdravstveno nego.

Za uspešno izvajanje partnerstva za dejavno in zdravo staranje bosta odgovorna komisar za zdravje in komisar za digitalno agendo v okviru vodilne pobude za Unijo inovacij. Komisija bo k partnerstvu povabila zainteresirane strani iz navedenih skupin. Ustanovljen bo

usmerjevalni odbor, v katerega bodo vključeni visoki predstavniki držav članic, predstavniki industrije in strokovnjakov zdravstvene nege starejših, ki bodo zagotavljali učinkovito in pravočasno izpolnjevanje načrta. Usmerjevalni odbor bo nadziral delo treh delovnih skupin, sestavljenih iz strokovnjakov, izvajalcev in uporabnikov, ki se bodo ukvarjale s pripravo in izvajanjem delovnih svežnjev.

V okviru partnerstva se bo predvidoma izboljšala učinkovitost vseh udeležencev. Komisija bo poskrbela za racionalizacijo in poenostavitev obstoječih pobud na tem področju. Tako bodo v partnerstvo vključeni zadevne tehnološke platforme, skupni programi, pobude za vodilne trge in drugi zadevni projekti, ki so financirani iz okvirnih programov EU.

Prva naloga usmerjevalnega odbora bo ob pomoči delovnih skupin v šestih mesecih pripraviti strateški delovni program in v njem opredeliti raziskovalni delovni načrt, prednostne naloge za predstavitve in obsežno uporabo ter načine za združevanje strokovnega znanja, oceniti obseg potrebnih finančnih sredstev in njihovih virov ter končno opredeliti uporabo instrumentov in politik, ki bi pospešile doseganje rezultatov raziskav in inovacij ter izdelkom in storitvam omogočile dostop na trg brez nepotrebnih zamud. To mora vključevati podrobno analizo raziskovalnih potreb in že opravljenega dela, da se prepreči podvojevanje in zagotovi, da lahko partnerstvo gradi na zadnjih razpoložljivih strokovnih ugotovitvah. Opredeliti je treba mejnike in instrumente za spremljanje. Usmerjevalnemu odboru bo pri pripravi kazalnikov za spremljanje in zbiranju podatkov pomagala posebna delovna skupina.

Nadaljnja potencialna partnerstva za inovacije, ki jih je Komisija obravnavala

Pametna mesta

Cilj je do leta 2020 (v primerjavi z letom 2010) podpirati številna pionirska evropska mesta (s skupno populacijo najmanj 20 milijonov ljudi) pri zmanjševanju svojih ogljikovih izpustov za več kot 20 %, povečevanju deleža obnovljivih virov energije pri energiji, uporabljeni za preskrbo z električno energijo, ogrevanje in hlajenje za 20 % ter povečevanju učinkovitosti končne porabe energije za 20 %. Partnerstvo bo pokazalo, da je mogoč hiter napredek na področju energije EU in okoljskih ciljev na lokalni ravni, državljanom pa dokazalo, da se lahko njihova kakovost življenja in lokalna gospodarstva izboljšajo zaradi naložb v energetske učinkovitost, obnovljive vire energije in rešitve za sisteme upravljanja z energijo, vključno s pametnim merjenjem in uporabo inovacij na področju IKT, ter učinkovitejšim mestnim prevozom.

Evropa, ki učinkovito porablja vodo

Cilj partnerstva je spodbujati ukrepe, ki lahko pospešijo inovacije v vodnem sektorju in odstranijo ovire za inovacije. Namen ukrepov je doseči cilje vodne politike EU ter pri tem zmanjšati „vodni odtis“, izboljšati preskrbo z vodo ter spodbujati svetovni vodilni položaj evropske vodne industrije.

Trajnostna preskrba s surovinami za neenergetske namene za moderno družbo

Cilj je zagotoviti varno preskrbo s surovinami ter učinkovito in trajnostno upravljanje in uporabo s surovinami za neenergetske namene na vseh stopnjah verige preskrbe v Evropi. To je zlasti pomembno pri iskanju odgovor na različne družbene izzive. Med glavnimi cilji tega partnerstva bosta odprtje desetih inovativnih pilotnih obratov za pridobivanje, predelavo in recikliranje surovin ter iskanje nadomestnih rešitev za tri ključne uporabe pomembnih surovin.

Pametna mobilnost evropskih državljanov in podjetij

Cilj Partnerstva je Evropejcem zagotoviti potovanje od vrat do vrat brez težav in skrbi ter učinkovito logistiko s spodbujanjem širokega in usklajenega razvoja in uporabe inteligentnih prometnih sistemov. Partnerstvo za inovacije bo gradilo na razpoložljivih rezultatih raziskav in razvoja, vanje vključilo inovacije in dejansko izvajanje ter spodbujalo dodatne raziskave, ukrepe politike in zakonodajne politike.

Kmetijska produktivnost in trajnost

Svetovne potrebe po hrani se bodo v naslednjih dveh desetletjih bistveno povečale. Cilj tega partnerstva je spodbujanje kmetijskega sektorja, ki učinkovito izrablja vire, je produktiven in izloča malo toplogrednih plinov ter ščiti glavne naravne vire, kot sta zemlja in voda, na katerih sloni kmetijstvo. Cilj je zagotoviti varno in neprekinjeno preskrbo s hrano, krmo in biološkimi materiali, tj. že obstoječimi in novimi. Izboljšati je treba postopke, ki ohranjajo okolje, se prilagajajo na podnebne spremembe in jih zmanjšujejo. Partnerstva bi gradila mostove med sodobnimi raziskavami in tehnologijo ter kmeti, podjetji in svetovalnimi službami, ki jih potrebujejo.